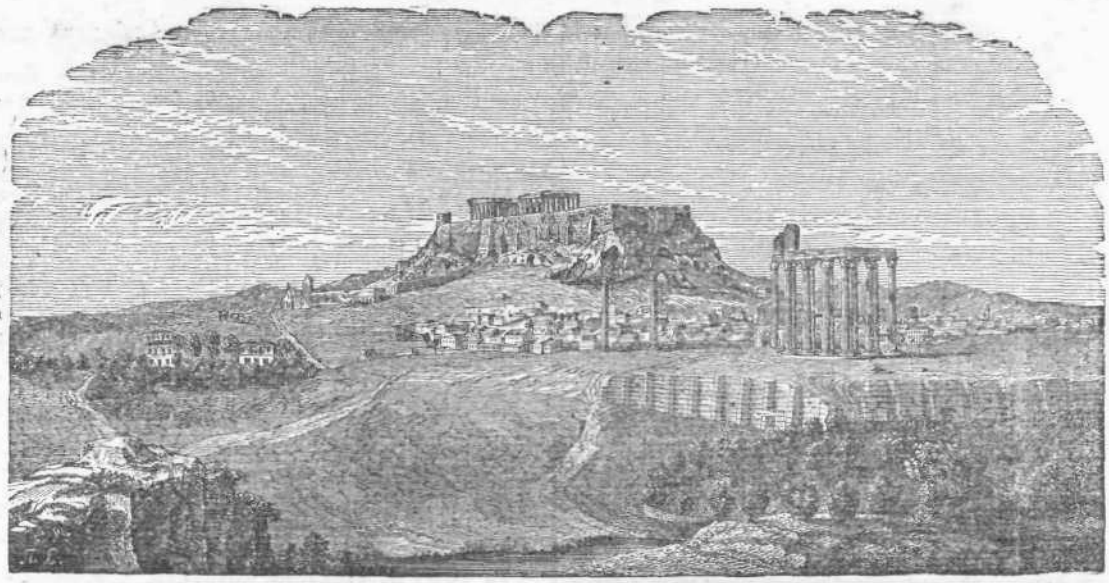

ΠΑΝΔΩΡΑ.

15 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ, 1869. ΤΟΜΟΣ Κ'. ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 466.

Η ΚΟΜΗΣΣΑ ΠΟΤΟΣΚΗ.

(Τέλος. Ἴδε φυλλ. 459.)

Ε'.

Περὶ τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου, οἱ πνέοντες νότιοι ἄνεμοι ἐπλήρωσαν τοὺς λιμένας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκ πλοίων παντοδαπῶν ἐθνικοτήτων ἔκ τε τῆς Μεσογείου καὶ πέραν αὐτῆς προελθόντων. Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ὅτε ὁ ἀτμὸς ἦτον ἄγνωστος, ἡ ὁμὰς τῶν θαλασσίων τούτων κύκνων μικρῶν τε καὶ μεγάλων, παραλλάσσουσα τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Βυζαντίου ἐξηπλοῦτο κατὰ διαφόρους διευθύνσεις. Οὐδὲν διασκεδαστικώτερον τούτου θέαμα εἰς τὸν ἐραστὴν τῆς φύσεως, τὸν θαυμαστὴν τῆς ἀνθρωπίνης ἐπινοίας καὶ τὸν πάσχοντα ἐκ τοῦ ἀστάτου τῆς τύχης. Ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ θεατοῦ πλανᾶται μεταβαίνων ἀκαριαίως ἐκ τοῦ ἑνὸς ἀντικειμένου εἰς τὸ ἕτερον, οὗτος δὲ ὑπὸ τῆς ποντικῆς αὔρας δροσιζόμενος χάνει ἀνεπαισθήτως τὸ παρόν του, τὸ δὲ μέλλον του ἀφανίζεται ἐν τῇ διανοίᾳ του, εὑρίσκων ἀνάπαυσιν τερψίθυμον ἐν πανοράματι τούτῳ τῷ ἀφαιροῦντι ἀπ' αὐτοῦ πᾶσαν φροντίδα, πανοράματι δυσκόλως περιγραφομένῳ ὑπὸ γραφίδος θνητοῦ, ποικιλομένῳ πανταχόθεν ὑπὸ γραφικῶν σκηνῶν καλλονῆς ἀμιμήτου.

Αὐγήν τινα ὁ μεσίτης Δημητράκης, εἰσῆλθεν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ κυρίου Γλ... παρακολουθούμενος ὑπὸ πλοιάρχου Γάλλου καὶ εὐτραφοῦς στρογγύλου ὡς γογγύλιον. Οὐδεὶς ἐκ πρώτης ὄψεως ἠδύνατο ν' ἀμφιβάλῃ, ὅτι ἦν τέκνον τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας, γεννηθὲν καὶ ἀνατραφὲν ὑπὸ οὐρανὸν γελόεντα, καὶ ἐν τῷ εὐκράτῳ καὶ ὑγιεινῷ κλίματι τῆς Προβηγγίας.

— Σᾶς ἔφερα, κύριε Γλ... τὸν Γάλλον τοῦτον πλοίαρχον μιᾶς καινούργιας ὡραίας καὶ μεγάλης Γαμβάρας, ἥτις πρὸ μικροῦ ἠγκυροβόλησεν εἰς Κουρσοὺμ μπαξὲ (1) καὶ μετὰ δύο ἡμέρας ἀναχωρεῖ διὰ τὸν ποταμόν· ἰδοὺ εὐκαιρία διὰ τὸν κύριον Μαρκίονα.

Ὁ κύριος Γλ... λαβὼν τὴν χεῖρα τοῦ πλοιάρχου τὸν προσηγόρευσε φιλοφρονέστατα.

— Καθίσατε, κύριε πλοίαρχε, τῷ εἶπεν, εἰς ποῖον εἶσθε συστημένος;

— Εἰς τὸν κύριον Γλ..., ἀπεκρίθη ὁ πλοίαρχος, θέλετε δὲ μὲ ὑποχρεώσει, κύριε, ἐὰν διατάξητε νὰ μὲ ὁδηγήσῃ εἰς τὸ κατάστημά του ὁ μεσίτης σας.

— Εἶμαι ἐγώ, κύριε, ὑπέλαβεν ὁ Γλ... μειδιῶν.

— Ὑμεῖς κύριε; Χαίρω ἔχων τοιοῦτον εὐγενῆ παραγγελιοδόχον. Καὶ ἐξαγαγὼν ἐκ τοῦ κόλπου του χαρτοφυλάκιον, τῷ ἐνεχείρισε τὴν ἐν αὐτῷ ἐπιστολήν.

— Ὁ κύριος Τορὼν ὁ ἀνταποκριτής μου, ὑπεστηρίζουσεν ὁ κύριος Γλ... Πῶς διάγει, κύριε πλοί-

(1) Μέρος τῆς παραλίας τοῦ Γαλατᾶ, ἔνθα συνήθως προσορμίζονται τὰ εὐρωπαϊκὰ ἐμπορικὰ πλοῖα.

αρχε, εἶναι καλά; ἡ οἰκογένειά του, ὅλοι οἱ οἰκεῖοί του; Ἔχω ἀρκετὰ ἔτη ἀφοῦ δὲν τὸν εἶδον πλέον.

— Εἶναι, κύριέ μου, ὅλοι κάλλιστα καὶ μοὶ εἶπον νὰ προσφέρω τοὺς ἀσπασμούς των εἰς τὴν κυρίαν σας.

— Εὐχαριστῶ, κύριε, ἀπόψε θέλετε τὸν ἰδῆ, διότι θὰ μοὶ κάμετε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ συνδειπνήσητε μεθ' ἡμῶν. Θὰ ὑπάγετε εἰς τὴν Ἰμπραήλαν νὰ φορτώσετε, ὡς μοὶ γράφει ὁ Κ. Τορὼν, ἐγὼ θέλω σᾶς προμηθεύσει τὰ ἀναγκαῖα γράμματα, ὅ,τι σᾶς χρειασθῆ καὶ θέλω γράψει εἰς τὸν ἐκεῖ ἀνταποκριτήν μου νὰ ἑτοιμάσῃ τὸ φορτίον σας. Πότε εἶσθε ἕτοιμος πρὸς ἀναχώρησιν;

— Μετὰ δύο ἡμέρας.

— Θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ λάβετε μεθ' ὑμῶν μίαν οἰκογένειαν ἐκ δύο προσώπων συγγενῶν μου.

— Εὐχαρίστως, ὅ,τι θέλετε.

Τὸ δεῖπνον ὑπῆρξε θυμῆρες, ὁ πλοίαρχος ἔλεγεν εἰς τὸν Μαρκίονα, ὅτι ὁ πλοῦς των θέλει εἶναι εὐτυχής, διότι θὰ φέρῃ ἐν ἑαυτῇ ἡ Γαμβάρα του τὸ ὡραιότερον πλάσμα τῆς Ἀδαμιαίας γενεᾶς. Δὲν ἀνήκω εἰς τὴν εὕρεσιν τῶν ἀναβαπτιστῶν, κύριε Μαρκίων, προσέθεσε γελῶν ὁ πλοίαρχος, καὶ μολαταῦτα θ' ἀναβαπτίσω τὴν Γαμβάραν μου νὰ τὴν ὀνομάσω Ἑλένην. Ἐν τῷ δείπνῳ συνεφωνήθησαν τὰ πάντα. Κατὰ δὲ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς κυρίας Γλ..., ὁ πλοίαρχος ὑπεσχέθη νὰ σταθῇ μίαν ἑσπέραν εἰς Βουγιοὺκ-Δερὲ, νὰ παραλάβῃ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ὅλην τὴν οἰκογένειαν σκοπὸν ἔχουσαν νὰ συνοδεύσῃ ἕως ἐκεῖ Μαρκίονα τὸν καὶ τὴν Ἑλένην.

Μεθ' ἡμέρας δύο ἀκριβῶς ἀπέρασεν ἡ ὡραία Γαμβάρα, ἔπλεε πλησίστιος πρὸς τὸν Βόσπορον ὑπὸ οὐρείου ἀνέμου ὠθουμένη καὶ φέρουσα ἐπὶ τοῦ πρωραίου ἱστοῦ τὴν λευκὴν σημαίαν, σύμβολον τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἐπὶ τοῦ μεσαίου τὴν ἐρυθρὰν ἣν ἐδωρήσατο ὁ Πάπας Γρηγόριος ς' τῷ Λουδοβίκῳ τῷ κληθέντι ἁγίῳ, ἐπὶ τῆς πρώτης σταυροφορίας.

Ἡ Ἑλένη ἱσταμένη ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἐθεώρει τάς τε εὐρωπαϊκὰς καὶ ἀσιατικὰς ἀκτάς, ἃς πρώτην ἤδη φορὰν ἴδε, θυμάζουσα τὴν ποικιλίαν τῶν καλλονῶν, τοῦ ἁλμυροῦ τούτου ποταμοῦ τῆς Ἐδὲμ, οὗ τινος αἱ ὄχθαι κεκαλυμμέναι ὑπὸ χωρίων ὡμοίαζον μωσαϊκὸν πολλόχρουν, τὰ δὲ ὄπισθεν τῶν οἰκιῶν κατάφυτα ἄνδηρα, κλιμακιδὸν ἀνέροντα μέχρι τῶν ῥάχεων τῶν ταπεινῶν καὶ καταπρασίνων βουνῶν καὶ λόφων καὶ ὑπὸ ῥοδοδαφνῶν καὶ ἄλλων ἀνθοφόρων δένδρων κοσμούμενα, ἐξέπληττον τὴν ὡραίαν Κιρκασίαν.

— Ὦ τί ὡραῖον θέαμα, εἶπεν εἰς τὸν κρατοῦντα αὐτὴν ἐκ τῆς χειρὸς Μαρκίονα, μαγεύει πραγματικῶς τὴν ὅρασιν. Εἶναι καὶ ἡ πόλις καὶ τὰ πέριξ τῶν Παρισίων ὡραῖα ὡς ἡ Κωνσταντινούπολις καὶ τὰ περίχωρα;

— Ὄχι, τέκνον μου, ἀπεκρίθη ὁ Μαρκίων· ἡ τέχνη δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ φθάσῃ τὴν φύσιν. Ὁ ἄνθρωπος, δὲν δύναται νὰ δημιουργήσῃ· ὅ,τι ὁ Θεὸς ἐν τῇ παντοδυναμίᾳ του ἔπλασε τὸ πλάσμα ἀπέναντι τῆς σοφίας τοῦ πλάστου εἶναι μηδέν. Αἱ καλλοναὶ τῶν Παρισίων εἶναι ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων, αἱ δὲ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔργα θείας χειρός.

Τὸ ὄμμα τῆς Ἑλένης ἐπλανᾶτο εἰσέτι, ὅταν ἡ Γαμβάρα προσωρμήθη εἰς τὸν μυχὸν τοῦ μεγαλοπρεποῦς κόλπου τοῦ Βουγιοὺκ-Δερὲ, Βαθυκόλπου πάλαι καλουμένου, τὴν ἐαρινὴν πολλῶν πρέσβεων διατριβήν. Ὁ Βαθυῤῥύαξ οὗτος κατ' ἄλλους λεγόμενος, κατάφυτος ἐξ ἀμφιλαφῶν, πλατάνων, ἐν αἷς καὶ ἡ μεγάλη ἐκείνη πλάτανος ἡ πεντάδελχος ὀνομασθεῖσα ἐκ τῶν πέντε παμμεγίστων αὐτῆς κορμῶν, ἐκτείνεται εἰς πεδίον εὐρὺ, ἔνθα ἐστρατοπέδευσεν ὁ Γάλλος Κόμης Ῥοὺλ μετὰ τῶν λοιπῶν σταυροφόρων Λατίνων ἐπὶ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ καὶ ἐκεῖθεν διεπεραιώθη εἰς τὴν Ἀσίαν.

Ἡ ὥρα τοῦ ἐνιαυτοῦ, ὡς προεγράψαμεν, ἦν αἱ ἀρχαὶ Ἀπριλίου, ὅτε ἡ φύσις ἐνδύεται παντοχοῦ νέον καὶ πολυποίκιλον ἔνδυμα ἐκ παντοίων ἀνθέων. Ἡ πεδιὰς τοῦ Βουγιοὺκ-Δερὲ, ὡμοίαζε τάπητα ἀχειροποίητον ἐκ παντοδαπῶν χρωμάτων καὶ σχημάτων ἐξειργασμένον· τὰ λείρια, τὰ ἴα, οἱ νάρκισσοι ἀνάμικτα μετ' ἄλλων χαμαιζήλων ἀνθέων, ἐφ' ὧν ἐξεῖχον ἡ ῥοδοδάφνη καὶ ὁ σπάρτος, ἐμάγευον τὴν ὅρασιν.

Ὁ πλοίαρχος διέταξε νὰ τεθῇ ἡ τράπεζα κάτωθεν τῆς γιγαντείου πλατάνου. Τὸ δεῖπνον διήρκεσε μέχρι μεσονυκτίου. Φανοὶ ἀνηρτήθησαν ἐπὶ τῶν κατωτάτων κλάδων τῆς πλατάνου. Φίλοι πολλοὶ προσῆλθον ἐκ τῆς κώμης ἵνα συνδιασκεδάσωσι μετὰ τοῦ κυρίου Γλ... μαθόντες ὅτι συνεστιᾶτο μετὰ τοῦ πλοιάρχου τῆς Γαμβάρας καὶ τοῦ Μαρκίονος. Καὶ ὁ ἀρχηγὸς δὲ τῶν φυλασσόντων Μποσταντσίδων προσῆλθεν ἵνα προσέξῃ μή τις διαταράξῃ τὴν εὐθυμίαν τῶν ξένων τούτων.

Τὴν ἐπιοῦσαν ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου, οἱ ἀσπασμοὶ τῆς ἀναχωρήσεως διημείφθησαν ἀμοιβαίως. Ἡ κυρία Γλ... ἔθλιβεν ἐπὶ τοῦ στήθους της τὴν Ἑλένην, πνιγομένην εἰς τὰ δάκρυα, ἥτις ἀποσπασθεῖσα ἀπὸ τὰς φιλικὰς ἀγκάλας τῆς καλῆς ταύτης Γαλλίδος κατεφίλει τὰ ἀπαρηγόρητα κοράσια. Ὁ Μαρκίων ἐῤῥίφθη εἰς τὸν τράχηλον τοῦ κυρίου Γλ... Ἡ σκηνὴ ὑπῆρχε σπαραξικάρδιος. Τέλος ἀπεχωρίσθησαν. Ἡ Γαμβάρα ἐκινήθη, τὰ ἱστία ἀναπετάσθησαν· ὁ δὲ κύριος Γλ... μετὰ τῆς συζύγου καὶ τῶν θυγατρίων του ἐπιβὰς ἐπὶ ἐπιτοπίου ἀκατίου, ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὴν ξηρὰν, ἵνα θεωρῇ εἰσέτι τὴν ἐπὶ τῶν ἀφρῶν

τῶν κυμάτων κυλιομένην Γαμβάραν, διευθυνομένην πρὸς τὸ Πάνιον ἀκρωτήριον.

ΣΤ'.

Μετὰ πλοῦν εὔδιον τεσσάρων ἡμερῶν ἡ Γαμβάρα ἠγκυροβόλησεν πρὸ τῆς Ἰμπραήλας. Ὁ Μαρκίων φιλοδωρήσας πλουσίως τὸν πλοίαρχον ἀπεβιβάσθη εἰς τὴν ξηρὰν μετὰ τῆς πολυτίμου θυγατρός του Ἑλένης καὶ ἀπῆλθεν εἰς Γαλάζιον, ἐκεῖθεν δὲ διὰ τῆς Βλαχίας ἔλαβε τὴν πρὸς τὴν Βαρσοβίαν ὁδόν. Κεκοπιακότες ἐκ τοῦ ὀχληροῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ταξειδίου των, ἠναγκάσθησαν νὰ διαμερεύσωσιν ἡμέρας τινὰς εἰς Καμινιὲκ, καταλύσαντες εἰς ἓν τῶν καλλιτέρων ξενοδοχείων. Ὁ εὐγενὴς τοὺς τρόπους Μαρκίων ἐνόμισε καθῆκον νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν Διοικητὴν τῆς πόλεως Κόμητα Οὐὴττ Ὀλλανδὸν, διατελοῦντα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ῥωσσίας καὶ λίαν εὐνοούμενον τῆς Μεγάλης Αἰκατερίνης. Ὁ Διοικητὴς οὗτος νέος τριακοντούτης μόλις, ἔχων βαθμὸν ἀντιστρατήγου, ἐκέκτητο συγχρόνως καὶ τὸ προτέρημα ἐξωτερικῆς γοητείας· ἔσπευσε δὲ αὐθημερὸν ν' ἀντεπισκεφθῇ τὸν εὐγενῆ Μαρκίονα. Τὸ κάλλος τῆς Ἑλένης κατεγοήτευσε τὸν Κόμητα, ὥστε συνέλαβε τὸν σκοπὸν νὰ κατακτήσῃ τὴν καρδίαν της.

— Κύριε Μαρκίων, τῷ εἶπεν ἐν δευτέρᾳ ἐπισκέψει, ἐτρώθην ὑπὸ τοῦ κάλλους τῆς δεσποινίδος θυγατρός σας, τρέμω δὲ μὴ μ' ἀρνηθῆτε τὴν παράκλησίν μου.

— Σᾶς ἐννοῶ, κύριε Κόμη, ἀπεκρίθη ὁ Μαρκίων. εἶμαι Γάλλος καὶ οἱ Γάλλοι ἐπὶ συνοικεσίων οὐδεμίαν ἔχουσι πρὸς τὰς θυγατέρας αὐτῶν ἐπιτακτικὴν θέλησιν, ἐκτὸς ἐὰν ὁ δεσμὸς οὗτος προξενῇ ἀτιμίαν, ἢ σκάνδαλον εἰς τὴν οἰκογένειαν. Ἐκ μέρους μου, κύριε Κόμη, οὐδὲν κώλυμα ὑπάρχει, διότι νομίζω τιμήν μου νὰ συζευχθῆτε τὴν πεφιλημένην μου θυγατέρα, θέλω δὲ κάμει πρὸς αὐτὴν αὐθημερὸν τὴν πρότασιν.

— Σᾶς παρακαλῶ, κύριε Μαρκίων, νὰ τὴν παρακινήσητε δι' ὅλης τῆς πατρικῆς πειθοῦς.

— Μὴ ἀμφιβάλλετε ὅτι θέλω μεταχειρισθῆ πᾶσαν πειθὼ, καὶ τοῦτο σᾶς τὸ ὑπόσχομαι ἐν λόγῳ τιμίου ἱππότου.

Ὁ Μαρκίων ἐπληροφορήθη ὅτι ὁ κόμης ἦν ἐκ τῶν οἰκογενειακῶν ἐκείνων τιτλοφόρων, τῶν ζητούντων τύχην εἰς ξένα Κράτη· τοῦτο ὅμως δὲν τῷ ἐνεποίει δυσκολίαν, διότι ἡ Ἑλένη εἶχε προῖκα πλουσίαν· ἐλυπεῖτο μόνον ὅτι ἄφινεν ἄνευ παρηγορίας τὴν σύζυγόν του, διότι εἶχε σκοπὸν νὰ ὑπανδρεύσῃ τὴν κόρην εἰς τὴν Γαλλίαν ἵνα ζῇ παρ' αὐτοῖς.

Ἐλθὼν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ὁ Μαρκίων μετὰ πολλὰ προοίμια, ἐπισόδια καὶ ἐπιλόγους, ἐπρότεινεν εἰς τὴν Ἑλένην τὸ μετὰ τοῦ Κόμητος Οὐὴττ συνοικέσιον. Ὡς φρόνιμος δὲ καὶ ἠθικὸς πατὴρ ἀνέπτυξε τὴν πρότασιν ἐπὶ ὅροις συμφέροντος, ἀποφυγὼν, ὅ,τι μωροὶ γονεῖς θεωροῦσι προσφορώτερον μέσον. Ἡ Ἑλένη ἐδάκρυσε.

— Δὲν μὲ θέλετε λοιπὸν, εἶπεν εἰς τὸν Μαρκίωνα, νὰ σᾶς ἀκολουθήσω εἰς τὴν Γαλλίαν. Δὲν ἐπιθυμεῖτε νὰ λάβω τὴν εὐτυχίαν νὰ ἴδω τὴν θετήν μου μητέρα καὶ ν' ἀσπασθῶ τὴν χεῖρά της. Δυστυχὴς ἐγώ! ὡς ὄνειρον ἐξαλείφονται διαμιᾶς αἱ ἐλπίδες μου.

— Πεφιλημένον μου τέκνον, ἀπεκρίθη ὁ Μαρκίων, ἐγὼ σοὶ ἔκαμα τὴν πρότασιν, διότι ὑπεσχέθην νὰ τὴν κάμω· ἀλλὰ ποτὲ δὲν διενοήθην νὰ παραβιάσω τὴν θέλησίν σου.

— Ἡ ἐπιθυμία μου εἶναι, ὡς γινώσκετε, νὰ ἔλθω εἰς τὴν Γαλλίαν νὰ συζήσω καὶ νὰ συναποθάνω μεθ' ὑμῶν. Ἔπειτα πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπανδρευθῶ ἄνθρωπον, ὃν πρώτην φορὰν εἶδον, χωρὶς νὰ γνωρίζω τὴν ἠθικήν του, τὴν διαγωγήν του, τὰ φρονήματά του; Τὸν γνωρίζετε ὑμεῖς;

— Ὄχι, μόνον ἐδῶ τὸν εἶδον.

— Μετὰ τοσούτας θυσίας, ἃς χάριν ἐμοῦ ἐκάματε, δὲν πιστεύω ποτὲ ὅτι μετεμελήθητε, διότι ἀναμφιβόλως οὐδεμίαν ἔχετε ἀφορμὴν νὰ δυσαρεστηθῆτε κατ' ἐμοῦ.

Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἔπνιξε τὰς φράσεις της εἰς ὀλολυγμούς.

— Ποτὲ, ποτὲ, τέκνον προσφιλὲς, μὴ μοῦ σπαράττεις τὴν καρδίαν, ἀρκεῖ. Ἠρώτησα τὴν διάθεσίν σου, διότι δὲν θέλω νὰ σὲ ὑπανδρεύσω ἐναντίον τῆς θελήσεώς σου, οὔτε πάλιν νὰ ἀποκρούσω τὴν τύχην σου.

Τὴν ἐπιοῦσαν ὁ Μαρκίων συνωμίλει μετὰ τοῦ Κόμητος ἀναγγέλλων αὐτῷ τὴν ἐπίμονον ἄρνησιν τῆς Ἑλένης. Ὁ Κόμης ὠχρίασε καὶ περιεστράφη εἰς ἄλλας ὁμιλίας ἵνα μὴ ἀποδείξῃ τὴν δυσαρέσκειάν του εἰς τὸν Μαρκίονα.

— Αὔριον λίαν πρωὶ ἀναχωροῦμεν, τῷ εἶπεν οὗτος, καὶ σᾶς ἀποχαιρετῶ ἤδη, εὐχόμενος ὑμῖν νὰ σᾶς ἐπανίδω ὑγιαίνοντα.

— Καὶ διὰ ποῦ; ἠρώτησεν ὁ Κόμης.

— Διὰ τὴν Βαρσοβίαν, ἵνα μετακομίσω εἰς τὴν πατρίδα μου τὰ ὀστᾶ τοῦ πατρός μου, ἀποθανόντος πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐκεῖ.

— Σᾶς εὔχομαι κατευόδιον, κύριε Μαρκίων, τῷ εἶπεν ὁ Κόμης διὰ τόνου φωνῆς ἀδιαφόρου καὶ τὸν προέπεμψε μέχρι τῆς κλίμακος.

Δύο ὥρας μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του ἀπὸ τὴν οἰκίαν τοῦ Κόμητος, ἔλαβεν ὁ Μαρκίων ὑπὸ ἀγνώστου χειρὸς τὴν ἑξῆς ἀνώνυμον ἐπιστολήν.

«Κύριε Μαρκίων. Ὁ Διοικητὴς ἀποστέλλει ἀπόψε πέντε ἐνόπλους νὰ ἐνεδρεύσωσι μίαν ὥραν μακρὰν

τῆς πόλεως ἵνα ἁρπάσωσι τὴν θυγατέρα σου καὶ νὰ τὴν ἀπαγάγωσιν εἴς τι πλησιόχωρον ἀγροκήπιον. Λάβε μέτρα.»

— Ὦ! Ὦ! ἐψιθύρισεν ὁ Μαρκίων, ὁ Κόμης ἐπιθυμεῖ, φαίνεται, νὰ ὑποδεχθῇ τοὺς παλληκαράδες του ἀκρωτηριασμένους, ἐὰν ἔχωσι τὴν τύχην νὰ ἐπιστρέψωσι χωρὶς κεφαλάς. Θέλει, φαίνεται, ὁ μωρὸς νὰ δοκιμάσῃ τὴν κόψιν τοῦ γαλλικοῦ ξίφους. Λαβὼν δὲ τὸν κώδωνα, ἔκρουσεν αὐτὸν βιαίως. Ὁ ὑπηρέτης ἐνεφανίσθη.

— Ποῖος σοὶ ἔδωκε τὴν ἐπιστολὴν, ἣν μοὶ ἐνεχείρισας;

— Εἷς ἄγνωστος, ἀπεκρίθη ὁ ὑπηρέτης.

— Εἶναι ἐδῶ Γάλλοι;

— Εἶναι, εὐγενέστατε.

— Ὕπαγε νὰ μοῦ φέρῃς ἕνα ἐδῶ νὰ τὸν στείλω εἰς μίαν ὑπηρεσίαν.

Ὁ ὑπηρέτης ἐπέστρεψε μετὰ μικρὸν παρακολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Γάλλου. Ἰδοὺ, εὐγενέστατε, ὁ Γάλλος· ἀλλ' αὐτὸς εἶναι ὑπερήφανος ὡς στρατιώτης· δὲν ἤθελε νὰ ἔλθῃ, ὅταν ὅμως τῷ εἶπον ὅτι τὸν ζητεῖ εἷς Μαρκίων Γάλλος μὲ ἠκολούθησε.

— Πολὺ καλὰ ὕπαγε, τῷ εἶπεν ὁ Μαρκίων, μείνας μόνος μετὰ τοῦ Γάλλου, εἰς ὃν ἀπέτεινε τὰς ἑξῆς ἐρωτήσεις. Πῶς εὑρέθης ἐδῶ; τῷ εἶπεν.

— Ἦλθον μετ' ἄλλων ἐξ συντρόφων, ἀπεκρίθη ὁ Γάλλος, πρὸς ἀνάῤῥωσιν.

— Πόθεν;

— Ἀπὸ τὴν Ὀκζακὸφ, ἔνθα διατελοῦμεν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ πολιορκοῦντος αὐτὴν μετὰ τοῦ Πρίγκηπος Ποτώμνη, Γάλλου Πρίγκηπος de la Ligne εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ῥωσσίας.

— Εἶσθε λειποτάκται;

— Ὄχι, Κύριε. Ἀνεχωρήσαμεν ἐπ' ἀδείᾳ καὶ ἰδοὺ τ' ἀποδεικτικά μας. — Ἐγὼ ὀνομάζομαι Ἀντώνιος Λαβρούν. Ὁ Μαρκίων ἀνέγνω τ' ἀποδεικτικὸν ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ Πρίγκηπος καὶ ἐπιθεωρημένον τακτικώτατα.

— Χαίρω, Κύριε, ἔχων ἐνώπιόν μου Γάλλον στρατιώτην, τῷ εἶπεν ὁ Μαρκίων, καὶ τῷ ἔδωκε τὴν δεξιάν του. Ὅταν πρόκειται περὶ τῆς τιμῆς ἑνὸς Γάλλου, τοῦτο ἀναμφιβόλως ἐνδιαφέρει πάντα Γάλλον. Δὲν εἶναι οὕτω, φίλε μου;

— Βεβαίως. Παρακαλῶ νὰ μοὶ κάμετε τὴν τιμὴν νὰ μὲ εἰπῆτε μὲ ποῖον λαλῶ.

— Μὲ τὸν Μαρκίονα Βαλιέρον.

— Ἔχω ἐξ ἀκοῆς τὴν οἰκογένειαν τῶν Βαλιέρων, οἰκογένειαν ἐπίσημον. Λοιπὸν τί τρέχει; ἔχομεν ν' ἀλλάξωμεν τίποτε μαχαιριές; ἐμπρὸς μὲ τὸ καλόν.

— Αὔριον τὸ πρωῒ ἀναχωρῶ ἐντεῦθεν εἰς Βαρσοβίαν μετὰ τῆς θυγατρός μου. Ὁ Διοικητὴς πέμπει ἀπόψε πέντε παλληκαράδες του νὰ μᾶς ἐνεδρεύσωσι καθ' ὁδὸν καὶ νὰ τὴν ἁρπάσωσι.

— Διάβολε! νομίζει ὁ κὺρ Διοικητὴς ὅτι εἶναι τυρὶ ὁλλανδικὸν, εἶπεν ὁ στρατιώτης ἐγείρας τὸν κατερχόμενον μέχρι τοῦ πώγωνος μύστακά του. Λοιπόν;

— Θέλω ἐπικουρίαν.

— Εἴμεθα ἓξ πρόθυμοι ν' ἀποθάνωμεν διὰ τὴν τιμὴν ἑνὸς Γάλλου.

— Νομίζω ἄνανδρον, εἶπεν ὁ Μαρκίων, νὰ παλαίσωμεν ἑπτὰ μετὰ πέντε.

— Βέβαια, ἀπεκρίθη ὁ στρατιώτης, ἐγὼ εἷς, ὁ Σιδερόχειρ σύντροφός μου δύο καὶ ὑμεῖς Κύριε Μαρκίων ἀρκοῦμεν νὰ κάμωμεν ταμβακοθήκας τὰς κεφαλὰς τῶν Ὁλλανδῶν τοῦ κόμητος.

— Αὔριον τὸ πρωῒ ἐγὼ ἀναχωρῶ μετὰ τῆς θυγατρός μου, ὑπέλαβεν ὁ Μαρκίων. Ἐνοικίασα ὄχημα νὰ μᾶς φέρῃ μέχρι τῆς Βαρσοβίας. Ἀνάγκη καὶ ὑμεῖς νὰ μ' ἀκολουθήσητε ἕως ἐκεῖ, διότι ἐὰν μυελοχύσωμεν τοὺς τυροκόμους τοῦ Κόμητος, δὲν δύνασθε πλέον νὰ ἐπιστρέψητε, δ.ότι θέλετε τιμωρηθῆ ὡς φονεῖς, μολονότι ἡ πάλη μας εἶναι δικαία καὶ νόμιμος κατὰ φαύλων βιαστῶν γενησομένη. Προμηθευθῆτε δύο ἵππους, ἰδοὺ ἀργύριον, τὰ δὲ ἔξοδά μας μέχρι τῆς Γαλλίας τὰ κάμω ἐγώ. Τί λέγεις;

— Εἶμαι σύμφωνος, Κύριε Μαρκίων, σᾶς κάμνω ὅμως τὴν παρατήρησιν, ὅτι θὰ πάθωσιν οἱ μένοντες ἐνταῦθα τέσσαρες σύντροφοί μας, εἶναι δὲ καὶ ἄτοπον ν' ἀποχωρισθῶμεν ἀπὸ αὐτούς.

— Θέλομεν λοιπὸν τέσσαρας εἰσέτι ἵππους.

— Δὲν θέλομεν κἀνένα· αὐτοὶ μᾶς ἀκολουθοῦσι πεζοὶ καὶ μᾶς χρειάζονται ὅταν καταβῶμεν ἀπὸ τὸ ὄχημα νὰ λογαριασθῶμεν μὲ τοὺς Ὁλλανδοὺς, νὰ φρουρῶσι τὴν θυγατέρα μας νὰ μὴ φοβηθῇ καὶ πάθῃ. Ἵππους δὲ, ἄλλο τίποτε, ἀγοράζομεν ἀπὸ τὴν πρώτην πόλιν, ἣν θέλομεν ἀπαντήσει.

Ὁ ἥλιος ἔῤῥιπτε τὰς πρώτας ἀκτῖνάς του ἐπὶ τῶν πέριξ ὀρέων καὶ τὸ φέρον τὸν Μαρκίονα καὶ τὴν Ἑλένην ὄχημα ἐξήρχετο ἐκ τῆς πόλεως. Οἱ Γάλλοι στρατιῶται εἶχον ἐξέλθει ὑποφωσκούσης τῆς ἡμέρας, καὶ προχωρήσαντες μικρὸν ἐκάθευσαν ὑπὸ συστάδα πυκνοῦ τινος δενδρῶνος, περιμένοντες τὴν ἄφιξιν τοῦ ὀχήματος, ὅπερ ἐκυλίετο ἠρέμα ἐπὶ τῆς λιθοστρώτου. Ἡ ὁδοποιΐα τῷ καιρῷ ἐκείνῳ δὲν εἶχεν οὐδὲν κοινὸν μὲ τὴν ἐπιστήμην τοῦ μηχανικοῦ. Ὑπῆρχε τέχνη βάναυσος, ὁ δὲ τυχὸν κτίστης ὁ γινώσκων νὰ ἐπιστρώνῃ λίθον παρὰ λίθῳ, ἐπεφορτίζετο τὴν κατασκευὴν τῶν ὁδῶν.

Πλησιάσαντος τοῦ ὀχήματος ἐν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ παρεφύλαττον οἱ Γάλλοι στρατιῶται, ὁ Σιδηρόχειρ δραμὼν ἀνήγγειλεν εἰς τὸν Μαρκίονα, ὅτι ἀνεκάλυψε κεφαλὰς ἐντὸς τοῦ πρὸ αὐτῶν ῥεύματος.

— Αὐτοὶ εἶναι βεβαίως, εἶπεν ὁ Μαρκίων, εἶτα στραφεὶς πρὸς τὴν πλησίον του καθημένην Ἑλένην. Μὴ φοβηθῇς, τέκνον προσφιλὲς, προσέθεσε, θὰ παλαίσωμεν μέ τινας ἀθλίους. Μ' ὑπόσχεσαι ὅτι εἶσαι γενναία;

— Βεβαίως, πάτερ, ἀπεκρίθη ἡ κόρη, ἀρκεῖ νὰ μὴ κινδυνεύσητε ὑμεῖς.

— Μὴ σὲ μέλῃ, ἡ χεὶρ μου εἶναι στιβαρὰ, ὅπου καὶ ἂν κατέπεσεν ἐθαυματούργησε.

— Κύριε Μαρκίων, τῷ εἶπεν ὁ Σιδηρόχειρ, οἱ τέσσαρες πεζοὶ νὰ κρυφθῶσι.

— Διατί; ἀπεκρίθη ὁ Μαρκίων.

— Διὰ νὰ μὴν ἴδωσιν ὅτι εἴμεθα πολλοί.

— Ἐξ ἐναντίας, ἴσως φοβηθῶσι καὶ φύγωσιν, ὅπως ἀποφύγωμεν πάλην αἱματηράν. Ἂν ὅμως τολμήσωσι νὰ ἐκτελέσωσι τὸν σκοπόν των, τότε οἱ πεζοὶ θὰ μείνωσι πλησίον τοῦ ὀχήματος, φυλάττοντες τὴν θυγατέρα μου, ἡμεῖς δὲ οἱ τρεῖς θέλομεν ἀντιπαραταχθῆ κατὰ τῶν Ὁλλανδῶν. Τὸ ὄχημα ἐπροχώρει, οἱ ἐνεδρεύοντες ἐξῆλθον ἐκ τῆς ἐνέδρας των καὶ ἦλθον εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ῥεύματος. Ὁ Μαρκίων ἐπήδησεν εἰς τὴν γῆν καὶ παραμερίσατε, εἶπεν, εἰς τοὺς πεζοὺς τὸ ὄχημα εἰς τόπον ἀσφαλῆ.

Οἱ ἄνθρωποι τοῦ Κόμητος ὥρμησαν πρὸς τὸ ὄχημα, τὸ ὁποῖον ἀπομακρυνθὲν ἱκανῶς, ἵστατο ὄπισθεν ἑνὸς βράχου, οὗ τινος τὴν κορυφὴν κατεῖχον οἱ τέσσαρες πεζοὶ, ὥστε ἦν ἀδύνατον οὐλαμὸς ὅλος νὰ πλησιάσῃ. Ὁ Μαρκίων ἔκοψε τὸν δρόμον των ἁρπάσας τὸν πρῶτον προχωρήσαντα ξανθὸν, ὑψηλὸν, ὅστις ἐφαίνετο ὡς ὁ τούτων ἄρχων, ἀπὸ τὸν τράχηλον, τὸν ἔσφιγξεν ἰσχυρῶς διὰ τῆς σιδηρᾶς του χειρὸς καὶ τὸν κατέῤῥιψεν ἐπὶ τῆς λιθοστρώτου ἄπνουν σχεδόν· ὁ ὄπισθεν τούτου ἐρχόμενος ἐκένωσε τὸ πιστόλιόν του ἐπὶ τοῦ Μαρκίωνος, ἀλλ' ἡ βολὴ ἀπέτυχεν, ὁ δὲ Λεβροὺν κατέφερε τῷ δολοφόνῳ τραῦμα θανάσιμον. Οἱ ἐναπομείναντες τρεῖς, ἰδόντες ὅτι ἔχουσιν ἀπέναντί των ἰσχυροὺς ἀντιπάλους, ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, ἀλλὰ συνελήφθησαν ἐν ἀκαρεῖ περιπλεχθέντες εἰς τοὺς θάμνους τοῦ παρακειμένου δάσους.

Ὁ Μαρκίων ἐπλησίασε τὸν ἐπὶ τῆς λιθοστρώτου κείμενον, τὸν ἔψαυσε καὶ ἰδὼν ὅτι ζῇ διέταξε καὶ τὸν ἐπεριποιήθησαν, εἶχε δὲ μικρὸν τραῦμα εἰς τὴν κεφαλὴν, τὸ ὁποῖον ὑπέστη ἐκ τῆς πτώσεώς του ἐπὶ τῆς λιθοστρώτου, ὥστε ἐκ τῶν περιποιήσεων συνῆλθεν εἰς ἑαυτὸν, τὸν δὲ ἀποθανόντα διέταξε καὶ μετεκόμισαν εἰς τὸ δάσος, καλύψαντες αὐτὸν μὲ φύλλα.

— Δέσατέ τους, εἶπεν ὁ Μαρκίων εἰς τοὺς στρατιῶτας νὰ μᾶς ἀκολουθήσωσι. Καὶ οἱ στρατιῶται τοὺς ἔδεσαν.

Ἡ ὁδοιπορία ἐξηκολούθησεν.

Ἐλθόντες εἰς Λεμβέργην, ὁ Μαρκίων ἐπαρουσιάσθη εἰς τὸν Διοικητὴν καὶ ἐπιδείξας αὐτῷ τὰ διαβατήριά του, τῷ ἀνήγγειλεν ὅτι πέντε λῃσταὶ καθ' ὁδὸν ἐπετέθησαν κατ' αὐτοῦ, τῆς θυγατρός του καὶ τῆς συνοδίας του, ὅτι ὁ εἷς ἐν τῇ συμπλοκῇ ἐφονεύθη, οἱ τέσσαρες συνελήφθησαν καὶ ἤδη δέσμιοι εὑρίσκονται εἰς τὸ κατάλυμά του καὶ νομίζει καθῆκον του νὰ τὸν παρακαλέσῃ νὰ τοὺς ἀποστείλῃ εἰς τὸν Κόμητα Ὀυὴττ, στρατιωτικὸν Διοικητὴν τῆς Καμινιὲκ, διότι εἰς τὰ ὅρια τῆς διοικήσεώς του ἔπραξαν τὸ κακούργημα· τῷ ἐνεχείρησε δὲ συγχρόνως καὶ τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολὴν, ἵνα τὴν ἀποστείλῃ τῷ Κόμητι μετὰ τῶν κακούργων.

«*Κύριε Κόμη,*

»*Πέντε κακοῦργοι μίαν ὥραν περίπου μακρὰν τῆς πόλεώς σας, ἐπέπεσαν καθ' ἡμῶν διὰ νὰ μᾶς λῃστεύσωσιν· ὁ εἷς τούτων ἐφονεύθη ἐν τῇ συμπλοκῇ, τοὺς δὲ τέσσαρας δεσμεύσαντες ἐφέραμεν εἰς Λεμβέργην καὶ τοὺς παρεδόσαμεν εἰς τὸν κύριον Διοικητὴν νὰ σᾶς τοὺς ἀποστείλῃ, διότι ἀναμφιβόλως εἰς ἡμᾶς ἀνήκει νὰ τοὺς τιμωρήσητε καὶ τοῦτο ἀφορᾷ τὴν τιμήν σας.*

Δέξασθε κτλ.

»ΛΟΔΟΒΙΚΟΣ ΑΔΟΛΦΟΣ ΜΑΡΚΙΩΝ ΒΑΛΙΕΡΟΣ.»

Ὁ Διοικητὴς τῆς Λεμβέργης προσέφερεν ἀπείρους φιλοφρονήσεις τῷ Μαρκίωνι, τὸν ἐπήνεσε διὰ τὴν καλὴν ταύτην πρᾶξίν του καὶ τῷ ὑπεσχέθη, ὅτι θέλει ἀποστείλει ἀσφαλῶς τούς τε λῃστὰς καὶ τὴν ἐπιστολήν του τῷ Κόμητι.

Ζ'.

Τὴν δεκάτην ἕκτην Μαΐου ὁ Μαρκίων μετὰ τῆς Ἑλένης κατέλυσαν εἰς τὸ λαμπρότερον τῆς Βαρσοβίας ξενοδοχεῖον, τοῦ Λευκοῦ Ἀετοῦ ὀνομαζόμενον, οἱ δὲ στρατιῶται ἐξενίσθησαν ἔν τινι πανδοχείῳ μετὰ τῶν ἵππων των.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἡ Πολωνία ἐκυβερνᾶτο δημοκρατικῶς, ὁ δὲ κόμης Φήλιξ Ποτόσκης ἀρχιστρατηγος καὶ Μάγιστρος τοῦ πυροβολικοῦ, πλούσιος εἰς ἄκρον, πανίσχυρος καὶ μεγίστην χαίρων ἐπιῤῥοὴν, ἔλαβεν ἐπιστολὴν τοῦ κόμητος Οὐὴττ, ἐν ᾗ ἐκθειάζων τὸ ἀμβρόσιον κάλλος τῆς Ἑλένης, τὸν πρὸς αὐτὸν ἔρωτά του, ἀποκρύπτων δὲ τὰ συμβάντα μεταξὺ τοῦ Μαρκίωνος καὶ τῶν ἀνθρώπων του, τὸν παρεκάλει νὰ μεσιτεύσῃ εἰς τὸν πατέρα της καὶ νὰ μετέλθῃ πᾶν μέσον νὰ τὸν καταπείσῃ ἵνα τὴν συζεύξῃ μετ' αὐτοῦ. Ἡ φήμη τῆς ὡραιότητος τῆς Ἑλένης διέτρεχε πᾶσαν τὴν Βαρσοβίαν· ἐν ταῖς συναναστροφαῖς, ἐν τοῖς δημοσίοις τόποις ἡ Ἑλένη ὑπῆρχε τὸ ἀντικείμενον τῆς ἡμέρας. Ἐξερχομένη

μετὰ τοῦ Μαρκίωνος εἰς περίπατον περιεκυκλοῦτο ὑπὸ τῶν κυριῶν, αἵτινες ἐθαύμαζον τὸ κάλλος της, οἱ δὲ ἄνδρες ἐγκατέλειπον τὴν μίαν ὁδὸν καὶ ἔτρεχον πρὸς τὴν ἄλλην, ἵνα τὴν ἴδωσι πλησιέστερον.

Ἑσπέραν τινὰ ὁ κόμης Ποτόσκης ἀνηγγέλθη εἰς τὸν Μαρκίωνα, ὅστις ἐκάθητο μετὰ τῆς Ἑλένης εἰς τὸν ἐξώστην τοῦ ξενοδοχείου μετὰ τὸ δεῖπνον, ἵνα ἀναπνεύσωσι τὴν ἑσπερινὴν αὔραν. Ὁ Μαρκίων ἐγερθεὶς τὸν ὑπεδέξατο φιλοφρόνως ἐν τῇ αἰθούσῃ.

— Κύριε Μαρκίων, τῷ εἶπεν ὁ Κόμης, ἦλθον νὰ λάβω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ἐπισκεφθῶ καὶ νὰ σᾶς παρακαλέσω συγχρόνως νὰ μοὶ εἴπητε εἰς τί δύναμαι νὰ σᾶς χρησιμεύσω εἰς τὸν τόπον μας, ἔνθα ὡς ξένος ἴσως ἔχετε ἀνάγκην συμβούλου, κατὰ δεύτερον λόγον νὰ σᾶς κάμω, κατὰ παράκλησιν τοῦ Κόμητος Οὐήττ, μίαν πρότασιν.

— Ἀπὸ τὸν Κόμητα Οὐήττ; ἀπεκρίθη ὁ Μαρκίων ἀπὸ τὸν κόμητα Οὐήττ; Ἀπορῶ, κύριε κόμη, πῶς καταδέχεσθε νὰ ἔχετε σχέσεις μετ' ἀνθρώπου μὴ σεβομένου τὰ δικαιώματα τῶν ἄλλων· μετ' ἀνθρώπου μετερχομένου τὴν βίαν ἐναντίον προσώπων, εἰς ἃ ὤφειλε σεβασμόν, οὐ μόνον διὰ τὴν κοινωνικήν των θέσιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ καθῆκον τῆς πρὸς τὴν φιλοξενίαν προστασίας ἐν τῷ τόπῳ τῆς δικαιοδοσίας του.

— Ἐξηγηθῆτε μοι, κύριε Μαρκίων, ὑπέλαβεν ὁ κόμης· βλέπω, ὅτι εἶσθε λίαν παρωργισμένος κατ' αὐτοῦ. Ἔχω τὴν ἄδειαν νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μοὶ διηγηθῆτε πρὸς τί ἡ ὀργὴ αὕτη;

— Μάλιστα, κύριε κόμη, ἀκούσατε. — Καὶ τῷ διηγήθη τὰ διατρέξαντα.

— Ὦ, Ὦ! λυποῦμαι διὰ τὴν παρεκτροπὴν ταύτην τοῦ κόμητος Οὐήττ. Μοὶ εἶναι συγκεχωρημένον νὰ προσφέρω τὰ σεβάσματά μου εἰς τὴν δεσποινίδα θυγατέρα σας καὶ νὰ τὴν συγχαρῶ διὰ τὴν σωτηρίαν της;

— Μάλιστα, κύριε κόμη, ὑπέλαβεν ὁ Μαρκίων. Καὶ ἐγερθεὶς ἐπανῆλθε μετὰ τῆς Ἑλένης.

Ὁ κόμης Ποτόσκης ἐξέστη ἰδὼν τὴν ὡραίαν κόρην καὶ ἔμεινεν ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον ἄναυδος, ὡς νὰ κατελήφθη ὑπὸ μαγείας.

— Δεσποινίς, εἶπε τέλος πάντων συνελθών, τί νὰ σᾶς εἴπω· ἐὰν ὁ κόμης Οὐήττ ἐγίνωσκε κάλλιον τὸ καθῆκόν του, ἤθελα τὸν δικαιώσει.

Ἡ Ἑλένη ἔκαμε σχῆμα εὐχαριστήσεως, ἀλλὰ τοσοῦτον σεμνοπρεπὲς καὶ πλῆρες χάριτος, ὥστε ὁ κόμης ἤθελε προσφέρει θῦμα καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν του, ἐὰν μίαν μόνην λέξιν ἤθελεν ἀκούσει ἀπὸ τὸ στόμα της λέξιν ἁπλῆς μόνον συμπαθείας.

Αἱ στιγμαί, ἃς διῆλθεν ὁ Κόμης παρὰ τῷ Μαρκίωνι, διέλαθον αὐτόν, διότι παρήρχοντο ἀνεπαισθήτως ἐνώπιον τῆς Ἑλένης, ἧς ἡ παρουσία ἀπερρόφα πάντας τοὺς διαλογισμοὺς αὐτοῦ. Τοῦ Κόμητος ὁ κόσμος, ἡ εὐδαιμονία, αὐτὴ ἡ ζωή, ὅλα ταῦτα ὑπῆρχον ἐν τῇ Ἑλένῃ καὶ ἄνευ αὐτῆς ἡ ζωὴ ὑπῆρχε δι' αὐτὸν μαρτύριον, ὁ δὲ κόσμος κόλασις. Καὶ εἶναι δυνατὸν διὰ μίαν μόνην στιγμὴν νὰ καταστῇ ὁ ἰσχυρὸς Κόμης δέσμιος τῆς Ἑλένης; Ὁ ἔρως ὁμοιάζει τὴν ἀστραπήν, ἀφ' ἧς διαμιᾶς ἐνσκήπτει ὁ κεραυνός. Ὁ Κόμης ἐτρώθη, ἡ πληγὴ ὑπῆρχεν ἀνίατος, μόνη δὲ ἡ Ἑλένη ἠδύνατο νὰ ἦναι ὁ ἄριστος δι' αὐτὸν ἰατρός. Ἠγέρθη τέλος πάντων ν' ἀναχωρήσῃ καὶ λαβὼν τὴν χεῖρα τοῦ Μαρκίωνος τὴν ἔσφιγξε· τρέμων δὲ, ὡς ὁ ἔνοχος ἐγκλήματος, ἐπλησίασεν εὐσεβάστως τὴν Ἑλένην καὶ ἐζήτησε τὴν ἄδειαν ν' ἀσπασθῇ τὴν χεῖρά της. Ἡ ἄδεια τῷ ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Μαρκίωνος, τὴν ἔλαβεν, ἡ χεὶρ του ἔτρεμεν ὡς ὁ σπαράσσων ἰχθὺς, ἐκ δὲ τῶν χειλέων του ἐξῆλθε φλὸξ, πυρακτώσασα τὴν ἀλαβάστρινον χεῖρα τῆς Ἑλένης. Ὁ Κόμης κατήρχετο τὴν κλίμακα τοῦ ξενοδοχείου κατηφὴς, ὡς ὁ μακρὰν ἐπιχειρῶν ἀποδημίαν.

Η'.

Τὴν ἐπιοῦσαν ὁ Μαρκίων προσῆλθεν εἰς τὸν Κόμητα νὰ τῷ ἐπιστρέψῃ τὴν ἐπίσκεψιν, οὗτος δὲ τὸν ὑπεδέξατο δι' ἐξαιρετικῶν τιμῶν καὶ δι' ἐνδείξεων πολλῶν ἐγκαρδίου περιποιήσεως.

— Κύριε Μαρκίων, τῷ εἶπε, μετ' ἀνταλλαγὴν πολλῶν διαλόγων περιστρεφομένων ἐπὶ τῶν πολονικῶν πραγμάτων, ἅπερ ἐνεποίησαν εἰς αὐτοὺς οἱ γείτονές των πρὸς διαμελισμὸν τῆς χώρας των, ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς εἴπω κᾷτι τι, ἀλλὰ ζητῶ πρὸ πάντων τὴν ἄδειάν σας, ἢ μᾶλλον τὴν ἐπιείκειαν καὶ συμπάθειάν σας.

— Εἴπατε, Κύριε Κόμη, καὶ θέλω σᾶς ἀκούσει εὐχαρίστως.

— Μὲ κατεστήσατε, Κύριε, δυστυχῆ.

— Ἐγώ! ἀπεκρίθη ὁ Μαρκίων, ἐξαφνισθείς. Τί σᾶς ἔκαμα, κύριε Κόμη;

— Σᾶς εἶπον ὅτι μ' ἐκαταστήσατε δυστυχῆ.

— Κύριέ μου, ἂν ᾖμαι ἐγὼ ὁ αἴτιος, σᾶς ὑπόσχομαι ὡς τίμιος ἱππότης νὰ σᾶς ἱκανοποιήσω.

— Δὲν πρόκειται οὔτε περὶ χρημάτων, διότι εἶμαι πλούσιος, οὔτε περὶ ὑπολήψεως, διότι ἔχω παρὰ τοῖς συμπολίταις μου τὴν ἀρκοῦσαν εἰς ἔντιμον πολίτην.

Ὁ Κόμης ἐσίγησε καὶ ἔκλινε τὴν κεφαλήν του πρὸς τὸ ἔδαφος.

— Θεέ μου! εἶπεν ὁ Μαρκίων, μὲ τρομάζετε κύριέ μου.

— Ἔχετε δίκαιον, ὑπέλαβεν ἀνανήψας ὁ Κόμης. Ἀπὸ χθὲς θεωρῶ ἐμαυτὸν τὸν ἐλεεινότερον τῶν ἀνθρώπων.

— Ἐξηγηθῆτε μοι καθαρῶς, Κύριε Κόμη· ἐγὼ εἶμαι πληροφορημένος, ὅτι πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν εὐτυχίαν ἑνὸς θνητοῦ τὸ ἔχετε.

— Καὶ ἐντούτοις, μετὰ τὴν ἀναχώρησίν σας, Κύριε Μαρκίων, θὰ βδελυχθῶ καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν μου.

— Παναγία μου! παράδοξον! καὶ εἰς τί, Κύριε Κόμη, σᾶς βλάπτει ἡ ἀπουσία μου.

— Μὲ φονεύει!

— Σᾶς φονεύει; Ἐξηγηθῆτε εὐκρινῶς σᾶς παρακαλῶ, διότι σᾶς ὁρκίζομαι δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω τίποτε.

— Ἐτρώθην κατάκαρδα, Κύριε, ἅμα εἶδον τὴν ὡραίαν θυγατέρα σας, καὶ εἶμαι ὁ δυστυχέστερος τῶν ἀνθρώπων.

— Καὶ τοῦτο σᾶς ἀπελπίζει, Κύριε Κόμη;

— Εἶναι ἀδύνατον νὰ ζήσω ἄνευ τῆς Κ. Ἑλένης.

— Λοιπὸν, ἀπὸ ἓν εἰς ἄλλο περιπίπτω ἐμπέρδευμα.

— Ἐγὼ, κύριε Μαρκίων, προτιμῶ ὡς τίμιος στρατιωτικὸς ν' ἀποθάνω μᾶλλον, παρὰ νὰ κάμω χρῆσιν τῶν ὅσα ἔπραξεν ὁ Κόμης Οὐήττ. Δὲν πταίω ἐν τούτοις ἐρωτευθεὶς τὸ ὡραιότερον πλάσμα τοῦ δημιουργοῦ. Φίλιππος ὁ Μακεδὼν ἐπολιόρκει τὸ Βυζάντιον, οἱ δὲ πτωχοὶ Βυζάντιοι παρεπονήθησαν εἰς αὐτὸν ὅτι τοὺς ἐνοχλεῖ ἀδίκως. Ὁ μέγας ἐκεῖνος διπλωμάτης Βασιλεὺς, ὃν οἱ Ἀθηναῖοι ὠνόμαζον βάρβαρον, τοῖς ἀπεκρίθη «ὁ ἔχων γυναῖκα, ἢ θυγατέρα ὡραίαν, δὲν πρέπει νὰ μεμψιμοιρῇ, διότι τὰς περικυκλοῦσιν ἐρασταὶ πολλοί.» Τὴν ὡραίαν Ἑλένην σας, κύριε Μαρκίων, θὰ ὑπανδρεύσητε ἢ ταχέως, ἢ βραδύτερον, νομίζω ὅτι δὲν εἶμαι ἀνάξιος σύζυγος τῆς Ἑλένης καὶ ἀναρμόδιος γαμβρός σας.

— Ἄ!, κύριε Κόμη, ἐξεναντίας, λογίζομαι εὐτυχὴς, ἀποκτῶν τοιοῦτον εὐγενῆ, γενναῖον καὶ ἔνδοξον γαμβρόν. Ἀλλὰ πρὸς τί τοσαῦται πρὸς ἐμὲ περιστροφαὶ, καὶ δὲν μοὶ ἐλέγετε καθαρῶς καὶ συντόμως τί ἐζητεῖτε;

— Διότι ἔμαθον ὅτι ἡ θυγάτηρ σας ἠρνήθη τὴν χεῖρα τοῦ Κόμητος Οὐήττ καὶ ἐφοβήθην μὴ πάθω καὶ ἐγὼ τὸ ἴδιον· ἐνόμισα δὲ ἀναγκαῖον νὰ σᾶς ἔχω ἐπίκουρον, κύριε Μαρκίων, νὰ μὲ βοηθήσητε, νὰ γίνετε καὶ πατὴρ καὶ μεσίτης καὶ παρακινητής. Σᾶς λέγω καὶ αὖθις ὅτι δὲν θέλω νὰ ζήσω ἄνευ τῆς Ἑλένης.

— Νομίζω ἀσέβειαν νὰ σᾶς ἀπατήσω, φίλε· ἡ Ἑλένη δὲν εἶναι γνησία θυγάτηρ μου, εἶναι θετή μου θυγάτηρ. — Καὶ τῷ διηγήθη ἅπαν τὸ ἱστορικὸν αὐτῆς.

— Ὑμεῖς, προσέθεσεν, εἶσθε τὸ πρῶτον πρόσωπον τῆς Πολωνίας καὶ πιστεύω ὅτι τὸ συνοικέσιον τοῦτο δὲν ἁρμόζει εἰς ὑμᾶς. Ὁ Μαρκίων ἐζήτει ν' ἀποφύγῃ τὸ συνοικέσιον τοῦτο· ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου τὸν ἔτυπτεν ἡ συνείδησις ν' ἀντενεργήσῃ κατὰ τῆς τύχης τῆς πεφιλημένης του Ἑλένης.

— Τίς εἰξεύρει, κύριε Μαρκίων, ἐὰν καὶ τῆς Δεσποινίδος Ἑλένης ἡ οἰκογένεια δὲν εἶναι ἐκ τῶν πρώτων τοῦ τόπου της, ἀπεκρίθη ὁ Κόμης. Ἀρκεῖ δὲ ὅτι σήμερον ὀνομάζεται Δεσποινὶς τῆς ἐνδόξου καὶ ἱστορικῆς οἰκογενείας τῶν Βαλιέρων.

— Σᾶς διηγήθην τὸ ἱστορικὸν καὶ τὸν σκοπὸν, δι' ὃν υἱοθέτησα τὴν Ἑλένην. Ἔγραψα εἰς τὴν σύζυγόν μου καὶ μᾶς περιμένει· τί νὰ τὴν εἴπω ὅταν φθάσω ἐκεῖ ἄνευ αὐτῆς; Θὰ τὴν ἀπελπίσω.

— Ἐγώ, φίλε Μαρκίων, ἀπηύδησα ἐκ τῶν ῥᾳδιουργιῶν τῶν ὀρεγομένων νὰ καταπίωσι τὴν Πολωνίαν καὶ ἀπὸ τοὺς ἀδιακόπους πολέμους μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν Σαξόνων. Θὰ δοκιμάσω μίαν φορὰν ἀκόμη τὴν τύχην μας, καὶ τότε εἴτε νικητὴς, εἴτε ἡττημένος θὰ ἔλθω εἰς τὴν Γαλλίαν ν' ἀποθάνω ἐκεῖ. Ἡ Πολωνία δὲν θὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τῶν Πρώσσων, τῶν Αὐστριακῶν καὶ τῶν Ῥώσσων, ἐχόντων ἐπίκουρον τὴν δίχόνοιαν τῶν εὐγενῶν μας.

— Μὲ ὑπόσχεσθε νὰ ἔλθητε εἰς τὴν Γαλλίαν;

— Ἐν λόγῳ τιμῆς.

— Μὲ ὑπόσχεσθε τὸ πρῶτον τέκνον σας εἴτε θῆλυ, εἴτε ἄῤῥεν νὰ λάβῃ τὴν ἐπωνυμίαν τῶν Βαλιέρων, καὶ νὰ διαδεχθῇ τὴν κληρονομίαν μας;

— Βεβαιότατα. Ταῦτα πάντα σᾶς ὑπόσχομαι, Κύριε Μαρκίων, νὰ καταχωρισθῶσιν ἐν τῷ προικοσυμφώνῳ, μολονότι ἐγὼ θὰ προικίσω ἀνθ' ὑμῶν τὴν Ἑλένην.

Ὁ Μαρκίων διὰ παρακινήσεων, ὑποσχέσεων καὶ συμβουλῶν ἔπεισε τὴν Ἑλένην νὰ δεχθῇ τὴν χεῖρα τοῦ Κόμητος, καὶ νὰ ὀνομασθῇ Κόμησσα Ποτόσκη. Μετὰ τὸν γάμον της ἅπασαι αἱ ἐπίσημοι οἰκογένειαι τῆς Βαρσοβίας ἦλθον νὰ εὐχηθῶσιν εἰς αὐτὴν αἴσιον καὶ ἀγαθὸν γῆρας κατὰ τὸ σύνηθες. Ὁ Κόμης ὑπῆρχεν εἰς τὸν ὕπατον βαθμὸν τῆς εὐδαιμονίας του, μηδόλως ἀπομακρυνόμενος ἀπὸ τοὺς πόδας τοῦ εἰδώλου του, εἰς ὃ προσέφερεν ἔρωτος λατρείαν, εἰλικρινῆ καὶ ἄδολον. Ἡ Ἑλένη ἐφαίνετο εὐτυχὴς, ἀλλ' ἐν τῇ καρδίᾳ της ὑπῆρχεν ὁ πόνος τοῦ χωρισμοῦ της ἀπὸ τὸν γενναῖον εὐεργέτην της καὶ ἀγαθὸν θετόν της πατέρα, παρηγορουμένη μόνον ὅτι, κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ Κόμητος, ἤθελεν ἐντὸς ὀλίγου ἀπολαύσει τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ῥιφθῇ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς θετῆς της μητρός. Ὁ Μαρκίων εὗρε τὰ ὀστᾶ τοῦ πατρός του, ἡτοιμάσθη πρὸς ἀποδημίαν καὶ ὁ ἀπὸ τῆς Ἑλένης ἀποχωρισμός του, ὑπῆρχεν ἀρκετὴ ὕλη δι' ὁλόκληρον τραγῳδίαν.

. . . . . .

Μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς καὶ ἡμίσεως ἔτους ὁ κώδων τῆς ἔξω θύρας τοῦ ἐαρινοῦ μεγάρου τῶν Βαλιέρων ἐκρούσθη, ὁ θυρωρὸς τὴν ἠνέῳξε καὶ νέα γυνή,

κρατοῦσα εἰς τὰς ἀγκάλας της βρέφος, μαῦρα ἐνδεδυμένη ἐκάθητο εἰς τὸ παρὰ τὴν πύλην ὄχημα, δύο δὲ ὑπηρέται ἱστάμενοι παρὰ τῷ ὀχήματι καὶ μία γυνή, ἡ τροφὸς, περιέμενον τὰς διαταγὰς τῆς ἐν αὐτῷ κυρίας των.

Ὁ θυρωρὸς ἔδραμε νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Μαρκίονα, ὅστις ἐλθὼν εἰς τὴν θύραν ἐκραύγασεν «ἡ Ἑλένη μου, ἡ Ἑλένη μου.» Εἰς τὴν φωνὴν ταύτην ἔδραμεν ἡ κυρία Βαλιέρου. — Ἡ Ἑλένη μας, ἡ Ἑλένη μας τῷ εἶπεν ὁ Μαρκίων. — Λάβετε, περιληπτὴ μου, μαμά, τὴν μικρὰν. .. Βαλιέρου. Ἡ Κυρία Μαρκίων ἐπῆρεν εἰς χεῖρας τὸ βρέφος καὶ τὸ κατεφίλει, ὁ δὲ Μαρκίων καταβιβάσας ἐκ τοῦ ὀχήματος τὴν Ἑλένην τὴν ἀνεβίβασεν εἰς τὴν οἰκίαν.

Χαρὰ καὶ πένθος. Ἡ κυρία καὶ ὁ κύριος Μαρκίων, ἔκαμναν ὡς παράφρονες ἐκ τῆς χαρᾶς· ἡ Ἑλένη, ἧς τὸ κάλλος οὐδεμίαν ἔλαβεν ἀλλοίωσιν, ἐξέπληξε τὰ μέγιστα τὴν Κυρίαν Βαλιέρου, καὶ τὸ παιδίον ἔπιπτεν ἀπὸ ἀγκάλην εἰς ἀγκάλην. Ἔκλαυσαν δὲ ἅπαντες ὅταν ἡ Ἑλένη τοῖς διηγήθη, ὅτι ὁ Κόμης Ποτόσκης ὁ σύζυγός της, ἐφονεύθη ἐν Κρακοβίᾳ εἰς μίαν μετὰ τῶν Αὐστριακῶν συμπλοκῶν.

Κ. ΡΑΜΦΟΣ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

La Grèce moderne. — Héros et poètes par Eugène Yemeniz consul de Grèce. Paris 1862.

Scènes et récits des guerres de l'indépendance. Par Eugène Yemeniz. Paris 1869. — Grèce moderne.

Βίοι παράλληλοι τῶν ἐπὶ τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος διαπρεψάντων ἀνδρῶν ὑπὸ Ἀναστ. Α. Γούδα κλ. Τόμ. Α'. Ἀθῆναι 1869.

Βίος τοῦ Παπᾶ Φλέσα ὑπὸ Φωτάκου, πρώτου ὑπασπιστοῦ τοῦ Γέρω Κολοκοτρώνη. Ἀθῆναι 1869.

Ναυτικά, ἤτοι ἱστορία τῶν κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος ἀγῶνα πεπραγμένων ὑπὸ τῶν τριῶν ναυτικῶν νήσων, ἰδίως δὲ τῶν Σπετσῶν ὑπὸ Ἀναστ. Κ. Ὀρλάνδου. Τόμ. Α' καὶ Β'. Ἀθῆναι 1869.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω βιβλίων τὰ μὲν πρῶτα δύο ἐγράφησαν χάριν τῶν ξένων τῶν ἐπιθυμούντων νὰ λάβωσί τινα ἰδέαν τῶν καθ' ἡμᾶς, τὰ δ' ἕτερα τρία πρὸς συμπλήρωσιν τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς ἱστορίας· δὲν εἶναι οὕτως εἰπεῖν κτίρια ὁλοσχερῆ, ἀλλὰ ὕλη πρὸς οἰκοδομὴν κτιρίου. Ἄλλως τε καὶ διὰ τὴν σπουδὴν αὐτῶν περὶ λεπτομερείας, ἃς εἰ καὶ συμβουλεύεται ὁ ἱστοριογράφος, δὲν τάσσει ὅμως μεταξὺ τῶν γενικωτέρων διηγήσεων, διδάσκουσιν ἡμᾶς καὶ ἔθιμα καὶ ἤθη, καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν ἱστορουμένων περιγράφουσιν ἀκριβέστερον, καὶ παρέχουσιν εἰδήσεις, ὧν ἄνευ ἡ ἐκτίμησις γεγονότων τε καὶ προσώπων καθίσταται ἐνίοτε ἀτελὴς ἢ τοὐλάχιστον δύσκολος. Ὅτι δὲ ἀπαραίτητος ἡ ἀνάγκη τοιούτων λεπτομερῶν εἰδήσεων μαρτυρεῖ καὶ ὁ ἐμπειρότερος τῶν καθ' ἡμᾶς ἱστορικῶν, ὅστις πολλὰς τοιαύτας συμφορήσας ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ, ἠξίωσε καὶ τοὺς ἄλλους ἱστοριογράφους νὰ συντέμνωσι τὰς περιγραφὰς τῶν στρατιωτικῶν παρατάξεων καὶ τῶν πολιτικῶν ῥαδιουργιῶν, ὅπως ζωγραφῶσι τὴν ὄψιν τῶν αἰθουσῶν καὶ τῶν κοιτώνων τῶν πατέρων ἡμῶν (1). Ἀλλὰ καὶ ὁ ἡμέτερος Πλούταρχος, δεκαοκτὼ περίπου αἰῶνας πρὸ τοῦ ἄγγλου συγγραφέως, εἶπε καὶ ἔπραξε τὰ αὐτά. «Οὔτε ταῖς ἐπιφανεστάταις πράξεσι πάντως ἔνεστι δήλωσις ἀρετῆς ἢ κακίας, ἀλλὰ πρᾶγμα βραχὺ πολλάκις καὶ ῥῆμα καὶ παιδιά τις ἔμφασιν ἤθους ἐποίησε μᾶλλον ἢ μάχαι μυριόνεκροι καὶ παρατάξεις αἱ μέγισται καὶ πολιορκίαι πόλεων (2)»

Ναὶ μὲν καὶ ἄνευ τοῦ Πλουτάρχου θὰ ἐμανθάνομεν ἐκ τῆς ἱστορίας ὅτι ὑπῆρξε καὶ Φωκίων καὶ Περικλῆς καὶ Κίμων καὶ Ἀγησίλαος, καὶ ἄνευ αὐτοῦ θὰ περιήρχετο μέχρις ἡμῶν ἡ φήμη τῶν ἐνδόξων αὐτῶν ἔργων. Ἀλλὰ χωρὶς φέρ' εἰπεῖν τοῦ βραχυτάτου τούτου ῥήματος, «Μὴ μνησικακεῖν Ἀθηναίοις,» ὅπερ διέσωσεν ὁ Χαιρωνεὺς, οὐδέποτε θὰ ἐξετιμᾶτο κατ' ἀξίαν τὸ μέγα παράστημα τῆς ψυχῆς τοῦ ἀθηναίου φιλοσόφου. Οὐδὲ ὁλόκληρος ἱστορία ἤθελεν ἀρκέσει νὰ καταδείξῃ τὴν ἀκαταγώνιστον φιλοπατρίαν τοῦ τεσσαρακονταπεντάκις στρατηγήσαντος τῶν Ἀθηναίων καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν εἴπερ τις ἄλλος κλείσαντος, ὅσον αἱ τρεῖς ἐκεῖναι λέξεις, ἃς κατέλιπε κληρονομίαν τῷ υἱῷ ὅτε ἀπήγετο ἀδίκως εἰς θάνατον. Ὁποῖον μάθημα πρὸς τοὺς σπαράσσοντας ἕνεκα φιλαρχίας καὶ πάθους καὶ συμφέροντος τὴν ἰδίαν πατρίδα!

Ἴσως ἡ ἐξιστόρησις πραγμάτων εὐτελῶν κρίνεται ἀναξία προσοχῆς παρὰ τῆς γενεᾶς ἐφ' ἧς ἐτελέσθησαν· ἀλλὰ τοιαύτη δὲν κρίνεται καὶ ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων. Δὲν βλέπομεν σήμερον μετὰ πόσης ἐπιμελείας περισυνάγονται καὶ τὰ ἐλάχιστα συντρίμματα τῶν ἀρχαίων ἐπιγραφῶν, ὁπόσα χρήματα ἀναλίσκονται ὑπὲρ ἀνακαλύψεως τοιούτων, καὶ πόσοι ἔγκριτοι σοφοὶ καταγίνονται εἰς τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν καὶ τὴν ἑρμηνείαν; Πολλάκις κατὰ τὴν ἀνεύρεσιν νέου τινὸς ὀνόματος ἢ ἀμυδρᾶς τινος νύξεως ἱστορικῆς τελεῖται σχεδὸν πανήγυρις, καὶ δικαίως· διότι ἄνευ τῆς λεπτομεροῦς ἔστω δὲ καὶ μικρολόγου ἐρεύνης, δυσκόλως ἠθέλομεν πορισθῆ ἀκριβεῖς εἰδήσεις πότε καὶ πῶς ἤρξατο, ἢ πότε καὶ πῶς προέκοψαν τὰ τῶν πολιτειῶν, τῶν κοινωνιῶν, τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν· οὐδὲ θὰ εἴχομεν ἴσως πόθεν ἄλλοθεν νὰ ἐξαγάγωμεν ἀσφαλέστερα συμπεράσματα ὡς πρὸς τὴν ὁδὸν τὴν ὁποίαν πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ πατήσωμεν χωροῦντες πρὸς τὸν πολιτισμόν. Καὶ τὸ λεπτὸν ἄχυρον, ἔλεγεν ὁ Βάκων, εἶναι χρήσιμον, διότι ῥιπτόμενον εἰς τὸν ἀέρα δεικνύει πόθεν πνέει ὁ ἄνεμος. Ἀλλ' οὔτε ἡδονῆς στερεῖται ἡ περὶ τὰ τοιαῦτα ἔρευνα· διότι ὡς υἱοὶ μανθάνομεν χαίροντες τὰς ἕξεις τῶν γονέων καὶ φανταζόμεθα ὅτι ἀκούομεν ἔτι τὴν γλυκεῖαν αὐτῶν φωνὴν καὶ τὰ πατρικὰ παραγγέλματα, καὶ συμβιοῦμεν καὶ συνδιαλεγόμεθα καὶ συνευθυμοῦμεν μετ' αὐτῶν.

Ταῦτα ἔχων κατὰ νοῦν ὁ συγγραφεὺς τῶν *Ναυτικῶν* ἀναμοχλεύει ἀρχεῖα, συμβουλεύεται ἔγγραφα καὶ ἐπικαλεῖται συγγρόνων μαρτυρίας πρὸς ἐπανόρθωσιν ἐσφαλμένων εἰδήσεων, αἵτινες ἐπαναληφθεῖσαι ἀβασανίστως ἐπιστεύθησαν ἐπὶ τέλους ὡς ἀλήθειαι. Τῆς παρ' ἀξίαν ταύτης ψευδοῦς δόξης βλέπομεν δυστυχῶς συνεχῆ παραδείγματα ἔν τε τῇ ἐπιστήμῃ τῇ πολιτείᾳ καὶ τῇ κοινωνίᾳ. Ἐπειδὴ δὲ φαίνεται ἐπικρατοῦσα ἐν αὐτῷ ἡ ἰδέα ὅτι δὲν ἀπεδόθη ἡ δέουσα δικαιοσύνη εἰς τοὺς ἀγῶνας τῶν συνεγχωρίων αὐτοῦ, τῶν Σπετσιωτῶν, ἐμφιλοχωρεῖ κατ' ἐξαίρετον εἰς τὴν ἔρευναν τῶν δυναμένων ν' ἀποδείξωσι δόο τινά· πρῶτον ὅτι πολλάκις καὶ πολλαχοῦ ἐπρωταγωνίστησαν οἱ ἐκ Σπετσῶν, καὶ δεύτερον ὅτι συνεκστρατεύοντες μετὰ τῶν πλοίων τῆς Ὕδρας καὶ τῶν Ψαρῶν ἤκουον τὰ προστάγματα τοῦ ἰδίου ναυάρχου.

Ἀλλ' ὅτι καὶ τὰ δύο ἐγένοντο ὅπως λέγει ὁ συγγραφεὺς τῶν *Ναυτικῶν* οὐδεὶς ὁ ἀμφισβητῶν. Καὶ αἱ τρεῖς νῆσοι αἱ ἐπικληθεῖσαι ναυτικαὶ, εἶχον τοὺς οἰκείους ναυάρχους καὶ ἀντιναυάρχους, εἰς οὓς ὑπετάσσετο ὁ στόλος ἑκάστης αὐτῶν (1). Εἰδὲ καὶ ὁ Μιαούλης διὰ τῆς περινοίας καὶ τῆς στρατηγικῆς αὐτοῦ δεξιότητος ἀνεδείχθη πάντων τῶν λοιπῶν ὑπέρτερος, οὐχ ἧττον ὅμως οἱ τῶν δύο ἄλλων νήσων ναύαρχοι ἐνήργουν ἀνεξαρτήτως, διότι οὐδεὶς κατὰ δυστυχίαν νέος Θεμιστοκλῆς ἐγεννήθη ἵνα πείσῃ τοὺς περὶ χαμαίζηλα φιλοτιμουμένους «ἑτέροις ἕπεσθαι,» χάριν τῆς σωτηρίας τῆς κοινῆς πατρίδος.

Ἀλλὰ καὶ ὅπως εἶχον τὰ πράγματα ἐγέννων τὴν ἅμιλλαν, ἡ δὲ ἅμιλλα ἐγίνετο πρόξενος ἀνδραγαθημάτων. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ Ψαριανοὶ, μετὰ τὴν πολυώδυνον καταστροφὴν τῆς νήσου, δὲν συνεχωνεύθησαν μετ' ἄλλων, ἀλλ' εἰ καὶ ἀπόλιδες καὶ φυγάδες καὶ ἄποροι καὶ ἀνηλεῶς δεκατισθέντες ἐτήρησαν ὡς καὶ πρὶν τὸ αὐθύπαρκτον τοῦ τοπικοῦ αὐτῶν πολιτεύματος, καὶ ἐξηκολούθησαν παλαίοντες ὡς Ψαριανοὶ, καὶ ὡς Ψαριανοὶ δοξαζόμενοι.

Ὁ συγγραφεὺς τῶν *Ναυτικῶν* διηγεῖται τὴν ἀπαισίαν ταύτην καταστροφὴν ὡς διηγήθη πρὸ μικροῦ καὶ τὴν ἄλλην ἐκείνην, τὴν οὐδὲν ἧττον ἀξιοθρήνητον, τὴν τῆς Κάσσου, εἰ καὶ ἡ ἱστορία, μὴ ἀποτροπιαζομένη πάντοτε τὸ χρᾶσθαι μέτροις ἀνίσοις, ἀλλ' ἐνίοτε σμικρύνουσα, μεγαλύνουσα ἢ καὶ ἀποσιωπῶσα ἔργα καὶ ἤθη ἄξια μείζονος ἐπεξεργασίας καὶ προσοχῆς, δὲν κατέδειξε δεόντως τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ πατρὶς, ἀποκατασταθεῖσα, οὕτω πως ἀγνωμόνως ἐπολιτεύθη πρὸς τοὺς Κασσίους, ὥστε τῷ γεγηρακότι καὶ ἀπόρῳ αὐτῶν ναυάρχῳ ἀπέδωκε βαθμὸν σημαιοφόρου. Καὶ ὅμως ἡ Κάσσος διὰ τοῦ ἀξιολόγου αὐτῆς ναυτικοῦ συνέδραμεν ἐξ ἀρχῆς μετὰ φιλοπατρίας καὶ γενναιότητος τὸν ἀγῶνα, καὶ μάλιστα τὸν τῆς γείτονος Κρήτης.

Ἀλλ' ἦτο δυνατὸν νὰ προληφθῇ τὸ πάθημα τῶν Ψαριανῶν; ὁ Κ. Ὀρλάνδος δὲν ἐξετάζει τὰ περὶ τούτου, ὡς οὐδὲν εἶπον, νομίζομεν, οὔτε οἱ πρὸ αὐτοῦ ἱστορήσαντες τὰ τῆς καταστροφῆς. Ὁ ἔνδοξος πυρπολητὴς τῶν Ψαρῶν φρονεῖ ὅτι ἦτο δυνατὸν ἂν ἠκούετο ἡ γνώμη τοῦ Θεοφίλου Καΐρου, παρόντος ἐν τοῖς συμβουλίοις τῶν Ψαριανῶν, καὶ προτρέψαντος αὐτοὺς νὰ μὴ περιμείνωσι τὸν ἐχθρὸν εἰς τὴν ξηράν, ἀλλ' ἀπάραντες ν' ἀντιπερισπάσωσιν αὐτὸν κατὰ θάλασσαν, καθόσον μάλιστα προσεδοκᾶτο καὶ ἡ ἐκ τῶν δύο ἄλλων νήσων ἐπικουρία. Τοῦτο διηγούμενος ὁ ναύαρχος Κανάρης προστίθησιν ὅτι ἔκτοτε ἐπείσθη ὅτι καὶ ἡ ἀνδρία καὶ ἡ φιλοπατρία ἄνευ τοῦ φωτὸς τῆς παιδείας καταντῶσιν ἐνίοτε ἄχρηστοι ἢ καὶ ἐπιβλαβεῖς. Καὶ ἀληθῶς, τὰ Ψαρᾶ χρείαν εἶχον τότε Θεμιστοκλέους ὅστις, «ἀπορῶν τοῖς ἀνθρωπίνοις λογισμοῖς προσάγεσθαι τὸ πλῆθος,» νὰ δείξῃ τὸν προστάτην τῆς νήσου, τὸν Ἅγιον Νικόλαον, φεύγοντα πρὸς τὴν θάλασσαν.

Καθὼς δὲ οἱ Κάσσιοι τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ ἀρχιμανδρίτης Παπαφλέσας, οὗ τινος τὸν βίον ἐξιστορεῖ ὁ ἀρχαῖος τοῦ Κολοκοτρώνη ὑπασπιστὴς, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ δυσανασχετήσῃ κατὰ τῆς ἱστορικῆς προσωποληψίας. Ὁ Παπαφλέσας δὲν ἐφονεύθη ἁπλῶς ὑπὸ σφαίρας ἐχθρικῆς ὥς τις ἔσχατος στρατιώτης, ἀλλ' ἔπεσεν ὡς ἥρως ὁδηγῶν ὀλίγους ἐναντίον πολλῶν, ἀτάκτους ἐναντίον τακτικῶν, ἀποτεθαρρημένους ἐναντίον θαρρούντων· καὶ ἐνῷ οἱ ἄλλοι στρατιωτικοὶ

(1) Macaulay, The history of England. Vol. I. Chap. III.
(2) Πλούτ. ἐν βίῳ Ἀλεξάνδρου.

(1) Ὁ Κ. Ὀρλάνδος μέμφεται τὸν Κ. Τρικούπην (Τόμ. Β', σελ. 384) ὅτι ἐκάλεσε τὸν Κολανδροῦτσον Ἀντιναύαρχον ἐν τῷ ΞΒ'. κεφ. ὅπου λέγει ὅτι ἐξέπλευσαν πλοῖα ὑπὸ τοὺς ἀντιναυάρχους Σαχτούρην καὶ Κολανδροῦτσον, ἐνῷ οὗτος ἦτο ναύαρχος. Φαίνεται ὅμως ὅτι εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὴν πρώτην ἔκδοσιν, διότι ἐν τῇ δευτέρᾳ τοῦ 1862, τὴν παραδρομὴν ταύτην διορθώσας αὐθόρμητος ὁ συγγραφεὺς τῆς ἱστορίας ἔθετο τὸ ὄνομα τοῦ Κολανδρούτσου πρὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ Σαχτούρη, εἰπὼν «ὅτι τὰ πλοῖα ἐξέπλευσαν ὑπὸ τὸν Κολανδροῦτσον καὶ Σαχτούρην.» Οὐδέποτε δὲ ἠρνήθη ὁ Κ. Τρικούπης ὅτι ὁ Κολανδροῦτσος ἦτο ναύαρχος.

τῆς Ἑλλάδος ἔφευγον πρὸ τοῦ Ἰβραΐμη, ὁ Παπαφλέσας συνῆψε μάχην εἰ καὶ προετρέπετο καὶ ἐδύνατο ν' ἀποχωρήσῃ, εἰ καὶ ὡς ὁ Λεωνίδας ἐγίνωσκεν ὅτι ὁ θάνατος αὐτοῦ ἐπέκειτο ἀναπόφευκτος. Ἡ περὶ Μανιάκι μάχη εἶναι βεβαίως ἐκ τῶν ἐνδοξοτέρων· αὐτὸς ὁ Ἰβραΐμης ἐθαύμασε τὸν πεσόντα (1).

Παρὰ τὸν νεκρὸν τοῦ ἀρχιμανδρίτου, λέγει ὁ βιογράφος, «εὑρέθη καὶ τὸ πτῶμα τοῦ Γάλλου, τὸν ὁποῖον εἶχε δώσει εἰς αὐτὸν ὁ Ῥὸς, καὶ ὅτι ἐπάνω καὶ ὁλόγυρα τοῦ πτώματος ἦσαν ἐξαπλωμένα τουρκικὰ πτώματα, τῶν ὁποίων αἱ πληγαὶ ἐδείκνυον ὅτι ὅλοι ἐκεῖνοι ἐφονεύθησαν μὲ τὸ σπαθὶ τοῦ Γάλλου (2).» Τίς δὲ ὁ Γάλλος οὗτος, ὅστις, ὡς λέγει ἀλλαχοῦ ὁ αὐτὸς βιογράφος, ἐμάχετο ἱστάμενος ἐκ δεξιῶν τοῦ ἀρχιμανδρίτου (3); Καθὰ ἐμάθομεν ἐρωτήσαντες (4) ἦτο λοχαγὸς ἐκ τῶν ὑπηρετησάντων ὑπὸ Ναπολέοντα τὸν Α'. Ὅτε δὲ ἐζήτησε νὰ παρακολουθήσῃ τὸν ἀρχιμανδρίτην, οὗτος ἠθέλησε ν' ἀποτρέψῃ αὐτὸν παραστήσας ὅτι ὁ πόλεμος ἐγίνετο ἀτάκτως ἐν Ἑλλάδι, καὶ ὅτι ἔμελλε νὰ περιπέσῃ εἰς κακουχίας καὶ στερήσεις ἀγνώστους ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ· ἀλλ' ὁ ὑπερήφανος Γάλλος ἀπήντησε μεγαλοφρόνως· «Καὶ νομίζετε λοιπὸν ὅτι ἦλθα εἰς τὴν πατρίδα σας διὰ νὰ φάγω ψωμί; Ἦλθα νὰ πολεμήσω καὶ νὰ θανατωθῶ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας σας.» Καὶ ἔπραξεν ὅ,τι εἶπε!

Κατὰ τὴν πολυαίματον αὐτὴν μάχην συνέβη καὶ ἄλλο τι ἄξιον ν' ἀπομνημονευθῇ ὑπὸ τῆς ἱστορίας. «Ὁ σημαιοφόρος ὀνομαζόμενος Δημήτριος καὶ καταγόμενος ἀπὸ τὴν Χίον, ἰδὼν ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἐπήδησαν εἰς τὸ ὀχύρωμα, ἀμέσως ἐκατέβασε τὴν σημαίαν, ἔσχισεν αὐτὴν, ἔκοψε τὸ ξύλον, ἔβαλεν εἰς τὸ ζωνάρι του τὸν σταυρὸν αὐτῆς, ἐξεσπάθωσε καὶ μὲ τὸ σπαθὶ εἰς τὸ χέρι πολεμῶν καὶ πολεμούμενος ἔσχισεν ὡς ἀστραπὴ τὸν στρατὸν τῶν ἐναντίων καὶ διεσώθη. Ἡ παλληκαριά του εἶναι ἀμίμητος (5).»

Τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἔχουσι καὶ οἱ *Παράλληλοι βίοι*, ὧν μόνος ὁ Α' τόμος ἐξεδόθη· καὶ ἐν αὐτοῖς πρόκειται νὰ περισωθῶσι πράξεις ἄξιαι μνήμης, ἃς παραλαβοῦσα ἡ ἱστορία νὰ συναρμολογήσῃ πρὸς ἄλλα γεγονότα καὶ νὰ ἐκτιμήσῃ κατ' ἀξίαν. Περιέχουσι δὲ καί τινα ἔγγραφα ἤδη πρῶτον ἐκδιδόμενα.

Ὁ συγγραφεὺς βιογραφεῖ δώδεκα κληρικοὺς, τοὺς πατριάρχας Κύριλλον Ζ' καὶ Γρηγόριον Ε', τοὺς ἀρχιερεῖς Γερμανὸν Π. Πατρῶν, Θεοδώρητον Βρυσθένης, Ταλαντίου Νεόφυτον καὶ Εὐβοίας Νεόφυτον, καὶ τοὺς διδασκάλους τοῦ γένους Οἰκονόμον, Φαρμακίδην, Δούκαν, Βάμβαν, Κωνσταντᾶν καὶ Γαζῆν. Πρὸς τούτοις εὐκταῖον ἦτο νὰ ἐβιογράφει καὶ τὸν Πορφύριον Ἄρτης, τὸν Παροναξίας Ἱερόθεον, τὸν Ἀνδρούσης Ἰωσήφ, τὸν Δαμαλῶν Ἰωάν, τὸν Βενιαμὶν, τὸν Καΐρην καὶ ἄλλους μετασχόντας τοῦ ἀγῶνος. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι ὅσον ὑποθέτομεν εὔκολον· ὀρθῶς ἄρα λέγει ὁ συγγραφεὺς «ὅλως ἀδύνατον νὰ βιογραφήσῃ πάντας τοὺς ἐκ τοῦ κλήρου διαπρέψαντας ὑπὲρ τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος (1).»

Τοῦ δὲ Κ. Γεμενῆ τὰ δύο πονήματα, πρὸς ταῖς βιογραφίαις ὀνομαστῶν τινων ἀνδρῶν τῆς ἐπαναστάσεως, οἷον τοῦ Μαυροκορδάτου, τῶν δύο Ὑψηλαντῶν, τοῦ Κολοκοτρώνη, τοῦ Μιαούλη, τοῦ Βότσαρη καὶ ἄλλων, περιέχει καί τινας μονογραφίας ἀξίας μελέτης. Ἡ περὶ γεωργίας μάλιστα καὶ περὶ δημοσίων ἔργων ἀνακαλεῖ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν τὸ ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος ῥηθὲν, ὅπερ κατὰ λέξιν ἐφαρμοζόμενον εἴς τε τὰ καθ' ἡμᾶς πράγματα καὶ τοὺς ἄρχοντας, ὁμοιάζει κατὰ πάντα πρὸς τὰς συμβουλὰς τὰς συνεχῶς δοθείσας τῇ Ἑλλάδι παρὰ τῶν ξένων, τοῦ τε Γλάδστον καὶ Πάλμερστον καὶ Γκυζὼ καὶ Δρουὲν Δελουΐς καὶ ἄλλων ἀληθῶν φίλων αὐτῆς. «Ἐγὼ μὲν τοῦτο ἀεί ποτε νομίζω, ὁποῖοί τινες ἂν οἱ προστάται ὦσι, τοιαύτας καὶ τὰς πολιτείας γίγνεσθαι. Ἐπὶ δὲ τῶν μὲν Ἀθήνησι προεστηκότων ἐλέγοντό τινες, ὡς γιγνώσκουσι μὲν τὸ δίκαιον οὐδενὸς ἧττον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, διὰ δὲ τὴν τοῦ πλήθους πενίαν ἀναγκάζεσθαι ἔφασαν ἀδικώτεροι εἶναι περὶ τὰς πόλεις· ἐκ τούτων ἐπεχείρησαν σκοπεῖν, εἴ πῃ δύναιντ' ἂν οἱ πολῖται διατρέφεσθαι ἐκ τῆς ἑαυτῶν, ὅθεν περ καὶ δικαιότατον· νομίζων, εἰ τοῦτο γένοιτο, ἅμα τῇ τε πενίᾳ αὐτῶν ἐπικεκουρῆσθαι ἄν, καὶ τῷ ὑπόπτους τοῖς Ἕλλησιν εἶναι» (2). «Ἡ συμβουλὴ αὕτη τοῦ ἀρχαίου σοφοῦ, προστίθησιν ὁ συγγραφεὺς τῶν Scènes et Récits, εἶναι ἔτι καὶ νῦν καταλληλοτάτη. Ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἐγχωρίων πόρων, ἡ δι' αὐτῶν διατήρησις τῆς χώρας, καὶ τέλος ἡ ἀπὸ τῆς πενίας καὶ τῶν ὑποψιῶν, ἤτοι τῶν ἐμφυλίων διχονοιῶν καὶ ἐρίδων ἀπαλλαγὴ τῶν Ἑλλήνων, τοῦτο ὑπῆρξε τὸ πρόβλημα τὸ προταθὲν παρὰ τοῦ Ξενοφῶντος τοῖς συγχρόνοις αὐτοῦ, ἐκ τῆς λύσεως οὗ τινος καὶ σήμερον εἴπερ ποτὲ κρέμαται τῆς Ἑλλάδος ἡ τύχη.»

Τὰ αὐτὰ μετὰ τοῦ ἀθηναίου σοφοῦ καὶ στρατηγοῦ φρονῶν καὶ ὁ Κ. Γεμενῆς, ὁμιλεῖ καὶ περὶ γεωργίας καὶ περὶ ἀποξηράνσεως τῆς Κωπαΐδος καὶ περὶ σιδηροδρόμων, καὶ προτείνει γνώμας ἃς συνιστῶμεν πρὸς τοὺς ἡμετέρους ἄρχοντας.

Κατὰ δὲ τὰς βιογραφίας ὁ κ. Γεμενῆς, ἐπιδεικνύμενος ἐπιτηδείως τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ εὐγενῆ ἔργα

(1) Βίος τοῦ Παπαφλέσα σελ. 69. (2) Αὐτ. σελ. 68.
(3) Αὐτ. σελ. 60.
(4) Τὸν Κ. Καραγιαννόπουλον Τισσαμενὸν μυστικὸν σύμβουλον καὶ γραμματέα τοῦ ἀρχιμανδρίτου, συνεκστρατεύσαντα εἰς Μανιάκι. Ἴδε καὶ Βίον Παπαφλ. σελ. 58. (5) Αὐτ. σελ. 66.

(1) Βίοι Παράλ. Τόμ. Α'. σελ. 2.
(2) Ξενοφ. Πόροι ἢ περὶ προσόδων. Κεφ. Δ'.

τῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀγωνισθέντων, παρορᾷ τὰς ἐλλείψεις αὐτῶν, μιμούμενος τὸν συγγραφέα τῶν παραλλήλων βίων, τὸν ἀρχαῖον ἐκεῖνον λέγομεν, εἰπόντα πολλὰ σοφῶς· «Ἐπεὶ χαλεπόν ἐστι, μᾶλλον δ' ἴσως ἀμήχανον, ἀμεμφῆ καὶ καθαρὸν ἀνδρὸς ἐπιδεῖξαι βίον, ἐν τοῖς καλοῖς ἀναπληρωτέον ὥσπερ ὁμοιότητα τὴν ἀλήθειαν. Τὰς δ' ἐκ πάθους τινὸς ἢ πολιτικῆς ἀνάγκης ἐπιτρεχούσας ταῖς πράξεσιν ἁμαρτίας καὶ κῆρας ἐλλείμματα μᾶλλον ἀρετῆς τινος ἢ κακίας πονηρεύματα, νομίζοντας οὐ δεῖ πάνυ προθύμως ἐναποσημαίνειν τῇ ἱστορίᾳ καὶ περιττῶς, ἀλλ' ὥςπερ αἰδουμένους ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, εἰ καλὸν οὐδὲν εἰλικρινὲς οὐδ' ἀναμφισβήτητον εἰς ἀρετὴν ἦθος γεγονὸς ἀποδίδωσιν (1).»

Καὶ ὀρθὰ μὲν εἶπεν ὁ Πλούταρχος, ὀρθῶς δ' ἔπραξεν ὁ μιμητὴς αὐτοῦ· διότι καὶ κατ' αὐτοὺς τοὺς ἀρχαίους χρόνους, ὅτε πολλὴ κατεβάλλετο φροντὶς περὶ τὴν ἀγωγὴν, καὶ ἐθεοποιεῖτο ἡ ἀρετὴ καὶ ἐστιγματίζετο τὸ ἐλάττωμα, πλὴν τινων εὐαρίθμων, οἷον τοῦ Σόλωνος τοῦ Ἀριστείδου τοῦ Περικλέους τοῦ Ἐπαμινώνδου καὶ τοῦ Φωκίωνος, οὐκ ὀλίγων ἄλλων ὁ ἠθικὸς χαρακτὴρ, ὡς τοῦ Θεμιστοκλέους τοῦ Γυλίππου ἴσως δὲ καὶ τοῦ Μιλτιάδου αὐτοῦ, δὲν ἦτο πάντη ἀμώμητος. Τοῦ Φιλίππου τὸ ἀργύριον εἶχε προσκτήσει αὐτῷ φίλους ὑπὲρ τὸ δέον ἐνθέρμους ἐν Ἀθήναις· ὁ Παυσανίας ἐσπούδαζε περὶ τὴν σατραπείαν τῆς Ἑλλάδος καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης ἐκίνησε πόλεμον κατὰ τῆς ἰδίας πατρίδος. Ἀλλ' οὐδὲν ἧττον ὡς ἡμίθεοι ἀνεγράφησαν, καὶ πολλὰ δικαίως, εἰς τὸ τέμενος τῆς ἀθανασίας, καὶ εὐεργέται τῆς Ἑλλάδος ἀνεκηρύχθησαν ὑπὸ τῆς ἱστορίας.

ΝΕΟΝ ΥΠΝΩΤΙΚΟΝ.

Μέχρι τῆς σήμερον ἐδίδοντο ὑπνωτικὰ εἰς ἀσθενεῖς πολλὰ πάσχοντας, ἅτινα ὅμως παρηκολουθοῦντο βραδύτερον ὑπὸ ἄλλων παθημάτων ἴσων ἐνίοτε πρὸς τὰ θεραπευθέντα. Τὸ ὄπιον παραδείγματος χάριν καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ ἅλατα προξενοῦσι μὲν λήθαργον, ἀλλὰ καὶ ὀνείρους βαρεῖς καὶ φάσματα· μετὰ δὲ τὴν ἔγερσιν ὁ πάσχων αἰσθάνεται ὀδυνηρὰν καρηβαρίαν καὶ εἶδός τι ἠλιθιότητος διαλυομένης ἡμέρας μετὰ τὴν πόσιν τοῦ ὑπνωτικοῦ.

Ὁ Κ. Liebreich, γνωστὸς χημικὸς τῆς Πρωσσίας βεβαιοῖ, ὅτι ναὶ μὲν ὁ αἰθὴρ καὶ τὸ χλωροφόρμιον πραΰνουσι τοὺς πόνους, τὸ φάρμακον ὅμως τὸ ὁποῖον αὐτὸς μεταχειρίζεται προξενεῖ ὕπνον ὅλως ἀτάραχον, μεθ' ὃν ὁ ἀσθενὴς οὐδεμίαν αἰσθάνεται δυσδιαθεσίαν.

Τὸ φάρμακον δὲ τοῦτο εἶναι τὸ ἔγχλωρον (chloral), τὸ ὁποῖον εὐκόλως διαλύεται ἐντὸς ὕδατος. Τοῦτο μεταχειρισθεὶς ἐπί τε ζώων καὶ ἀνθρώπων εἶδε τὰ ἑξῆς ἀποτελέσματα·

Κατὰ πρῶτον ἐφήρμοσεν αὐτὸ εἰς βαθρακοὺς, οἵ τινες ἐκοιμήθησαν καὶ μετὰ ταῦτα ὑπέπεσαν εἰς ἀναισθησίαν. Ὅτε δὲ ἐχορήγησεν αὐτοῖς μεγάλην δόσιν, προὐξένησε παραλυσίαν τῆς καρδίας.

Μετὰ ταῦτα ἐνήργησεν ἔγχυσιν 135 ἑκατογγράμμων ὑπὸ τὴν ἐπιδερμίδα μεγάλου λαγωοῦ, ὅστις ἐκοιμήθη ἀπὸ τῆς ἑβδόμης καὶ ἡμισείας ἑσπερινῆς ὥρας μέχρι τῆς ἐπαύριον περὶ μεσημβρίαν. Ὅτε δὲ ἐξύπνησεν ἔφαγεν ἀπλήστως.

Ἀπὸ δὲ τῶν ζώων μετέβη εἰς τὸν ἄνθρωπον.

Εἰς παράφρονα πάσχοντα καὶ ἐπιληψίαν καὶ τρομερὰν ἀϋπνίαν ἐχορήγησεν 157 ἑκατόγγραμμα δι' ἐγχύσεως. Μετὰ πέντε λεπτὰ τῆς ὥρας ἐκοιμήθη ὕπνον βαθύτατον, διαρκέσαντα τέσσαρας ὥρας καὶ ἡμίσειαν. Ὅτε δὲ ἐξύπνησεν ἔφαγε κατὰ τὸ σύνηθες.

Ἔν τινι νοσοκομείῳ ἔζη γυνὴ τριακοντατεσσάρων ἐτῶν, ἔχουσα δριμυτάτους πόνους εἰς τὸν καρπὸν τῆς δεξιᾶς χειρός. Καὶ ἡ ἐλαχίστη κίνησις κατεβασάνιζεν αὐτήν.

Τὴν πέμπτην ὥραν καὶ πεντήκοντα λεπτὰ τῆς πρωΐας ἔδωκεν εἰς αὐτὴν ὁ κ. Liebreich ἐγχλώρον δύο γράμματα διαλελυμμένα ἐντὸς ὕδατος, καὶ μετὰ δέκα λεπτὰ ἐκοιμήθη ἡ ἀσθενὴς ὕπνον ἡσυχώτατον. Ὅτε δὲ τὴν ἔκραζον ἤνοιγε καὶ εὐθὺς πάλιν ἔκλειε τοὺς ὀφθαλμούς. Ζητήσαντος τοῦ ἰατροῦ νὰ δείξῃ τὴν γλῶσσάν της ἐξέβαλε μὲν, ἀλλ' εὐθὺς ἀπέσυρεν αὐτὴν καὶ ἐξηκολούθησε νὰ κοιμᾶται.

Μετὰ ταῦτα ἤγγισε τὸ πάσχον μέρος, ἀλλὰ χωρὶς νὰ δώσῃ σημεῖον πόνου ἐξύπνησε καὶ πάραυτα ἀπεκοιμήθη. Ὅτε ὅμως ἐπάτησεν ἐντονώτερον τὸ μέρος αὐτὸ, συνέστειλεν ὀλίγον ἐκ τοῦ πόνου τὸ πρόσωπον.

Ἀφοῦ ἐκοιμήθη ἐκ νέου περιέβαλε τὴν χεῖρα διὰ καταπλάσματος ἐκ γύψου καὶ περιέδεσεν αὐτὴν διὰ πολλῶν ταινιῶν, ἐνῷ ὅτε ἦτο ἔξυπνος ἦτο ἀδύνατον, ἕνεκα τῶν πολλῶν πόνων, νὰ πράξῃ τοῦτο.

Ἐνόσῳ δὲ διήρκει ἡ ἐργασία αὕτη ἡ ἀσθενὴς ἤνοιζε πολλάκις τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ εἶδε τὴν χεῖρά της χωρὶς διόλου νὰ δείξῃ ὅτι πονεῖ.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐργασίας ἐκοιμήθη ἡσύχως καὶ ἐξύπνησεν εἴκοσι λεπτὰ μετὰ τὴν μεσημβρίαν, ἐζήτησε νὰ πίῃ, ἠσθάνθη ἑαυτὴν κάλλιστα καὶ εἶπεν ὅτι ἐκοιμήθη ἡσυχώτατα χωρὶς ὄνειρον. Δὲν ἐνθυμεῖτο τὴν γενομένην ἐπίδεσιν, οὔτε ἠσθάνετο στενοχωρίαν ἢ πόνον.

Αἱ δοκιμαὶ αὗται ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἐκ τῆς τακτικῆς χορηγίας τοῦ ἐγχλώρου δὲν προσγίνεται οὐδεμία βλάβη, ὅπως φέρ' εἰπεῖν ἐκ τῆς μορφίνης.

Μετά τινας ἡμέρας ὑπάλληλός τις σιδηροδρόμου

(1) Πλούτ. ἐν βίῳ Κίμωνος.

πάσχων ἕνεκα συντριβῆς τοῦ ἀριστεροῦ ποδὸς ἔπιε 210 γράμματα ἐγχλώρου, ἐκοιμήθη βαθέως, ἐνῷ δὲν εἶχε κατορθωθῆ προτοῦ ἂν καὶ εἶχε πίῃ πολλὴν μορφίνην, ἕνδεκα ὥρας, καὶ ὅτε ἐξύπνησεν οὔτε καρηβαρίαν εἶχεν οὔτε κόπωσιν, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας ἔφαγε μετὰ πολλῆς ὀρέξεως.

ΛΑΚΩΝΙΚΑ.

(Συνέχ. Ἴδε φυλλ. 462.)

Α'. Παροιμίαι.

Ἂν δὲν πιστεύῃς, ἄπιστε, νὰ πάθῃς νὰ πιστεύσῃς.

Εὐνόητος.

Δὲν εἶδ' ἀπὸ τὰ μάτια, καὶ θὰ ἰδῶ ἀπὸ τὰ φρύδια;

ἤτοι δὲν ὠφελήθην ἀπὸ δυναμένους καὶ θὰ ὠφεληθῶ ἀπὸ τοὺς ἀνισχύρους, τοὺς μικρὰν ἀξίαν ἔχοντας;

Ὅγιος (1) θὰ μισέψῃ κατὰ 'γ2αλοῦ κοιμᾶται,

ἤτοι πρέπει τις ἀναλόγως τοῦ σκοποῦ νὰ λαμβάνῃ πρόνοιαν καὶ τῶν πρὸς ἐπιτυχίαν μέσων.

Ἔλα, πατέρα, νὰ σοῦ δείξω τὰ σύνορα,

εἰς περιστάσεις, καθ' ἃς τινὲς θέλουσι νὰ καθοδηγήσωσι τοὺς εἰδήμονας.

Καὶ τὰ βουνὰ ξεπέφτουνε
Κ2 οἱ κάμποι δυστυχοῦνε,

ἤτοι καὶ οἱ μεγάλοι ἄνδρες πίπτουσιν εἰς δυστυχήματα καὶ ποταπότητας.

Σὰν πεινᾷς καὶ δὲν νυστάζεις
ὅσῳ θέλεις κουκουλόνου.

Ὅτε ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου προσηλοῦται ἐπί τινος ἀντικειμένου ἀπὸ τοῦ ὁποίου δὲν δύνατσι νὰ ἀποσπάσῃ αὐτὸν οὔτε λόγος, οὔτε περιποίησις, ὅσῳ καὶ ἂν ὦσιν ἐπιτήδεια καὶ ἁρμόδια.

Πολυτεχνίτης κιέρημοκαλυβίτης.

Εὐνόητος. Ἐν Ἠπείρῳ δὲ λέγεται «Πολυτεχνίτης κι' ἐρημοσπίτης.» Μικρὰ ἡ διαφορά.

Θρέφε σκύλο νὰ τρώῃ τ' ἀντζί σου (2),

ἤτοι περιποιοῦ ἀχάριστον καὶ κακὸν ἄνθρωπον, ὅπως σὲ πρῶτον κακοποιήσῃ· ἀντὶ τοῦ μὴ περιποιῆσαι ἀχάριστον καὶ κακόν.

Ὅπου 'r' ἔξω 'πο τὸ χυρό,
πολλὰ τραγούδ2α ξέρει,

ἤγουν ὅποιος εἶναι ἔξω ἀπό τινα ὑπόθεσιν, πολλὰς ἀκαίρους καὶ ἀνεπιτηδείας συμβουλὰς δίδει. Ἐν Ἠπείρῳ λέγεται πληρεστέρα, ὡς ἕπεται.

Ἀπ' ὄξω ἀπὸ τὸ χορὸ
πολλὰ τραγούδ2α λέει,
Κι' ἀπὸ μέσα τοῦ χοροῦ
οὐδέρα λόγο ξέρει.

Τρεῖς Μουντάροι (1) ἐφτὰ χωσίαις (2),

ἐπὶ ἀνοήτων καὶ ἀδυνάτων.

Ἔμαθάς με, πέρασά σε,

ἐπὶ ὑπερηφάνων ἀρνουμένων τὴν ἀναγνώρισιν τῶν ἑαυτῶν ὁδηγῶν καὶ διδασκάλων, εἴτ' ἐπὶ τεχνῶν, εἴτ' ἐπὶ γραμμάτων, εἴτ' ἐφ' οἱασδήποτε ἄλλης περιστάσεως.

Νὰ εἴχαμ' ἀλεύρ2α καὶ τυρὶ
καὶ τρίφτη καὶ κουτάλα,
Σιδεροστ2ὰ καὶ χάλκωμα
δὲν ἦτον χρεία γι' ἄλλα.

Ἤτοι ὅταν ὑπάρχωσιν ὅλα τὰ ἀναγκαῖα μέσα, τότε φθάνει τις εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ ἄνευ κινδύνου.

Ἀλεστικὰ, φουρν2άτικα
Κι' ὁ νοικοκύρης ἄδε2ος,

ἐπὶ ἐμπόρων καπηλευομένων τοὺς ἑαυτῶν ὀψωνητὰς ἐπὶ πιστώσει.

Τώρα ποῦ ἀποχτήσαμε παιδ2ὰ
θὰ γδύσωμε μερμήγκους.

Ἤγουν ὅταν ποταπός τις ἀποκτήσῃ κατάστασιν, φίλους, δόξαν κλ. τότε λησμονεῖ τὴν προτέραν ἑαυτοῦ καταγωγὴν καὶ πενίαν, καὶ συμπάθειαν οὐδεμίαν δεικνύει πρὸς τοὺς αὐτῷ ὁμοίους.

Μῦγα σ' τὸ γάλα.

Ἐπὶ ἀσχήμου γυναικὸς ἐπιδιδομένης εἰς στολισμούς.

Ὅπου τοῦ μέλλει νὰ πνιγῇ
ποτὲ δὲν ἀπεθαίνει.

Ὅτι τὸ πεπρωμένον ἀναπόφευκτον.

Β'. Συνήθειαι.

Ἐν Μάνῃ ὑπάρχει συνήθεια νὰ πηγαίνωσιν οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι εἰς γάμον ἢ *βαπτίσια* συγγενοῦς αὐτῶν ἢ φίλου, ἔχοντες ψωμία μεγάλα στρογγυλὰ καὶ καλὰ ἐκ σίτου καθαροῦ, ἅπερ ἰδίᾳ καλοῦσι *Πελαιρά*. Ταῦτα συνείθιζον καὶ οἱ ἀρχαῖοι, ὧν τὸ ἔθιμον συνετηρήθη καὶ παρὰ τοῖς νεωτέροις αὐτῶν ἀπογόνοις. Περὶ τῆς λέξεως «*πελαιρὰ*» ἰδού τί ἀπαντᾷ παρ' Ἁρποκρατίωνι (ἐν λέξει Πέλανος)·

(1) Ὅγιος ἀντὶ ὅποιος ἀντὶ τοῦ π. ἐνταῦθα γίνεται χρῆσις τοῦ γ. ὅγ2α, ὅγιο, ἀντὶ οἱονδήποτε.

(2) Τὴν κνήμην σου· ἡ λέξις Ἰταλική.

(1) Μουντανίστικα, κώμη τοῦ δήμου Μέσης.

(2) Χωσία, ἐγέδρα.

«Πέλανος, Λυκοῦργος ἐν τῷ περὶ τῆς Ἱερείας· πολλάκις ἐστὶ τοὔνομα παρὰ πολλοῖς τῶν ἀρχαίων. Ἀπολλώνιος δ' ὁ Ἀχαρνεὺς ἐν τῷ περὶ τῶν Ἑορτῶν, οὕτω γράφει· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ προσαγορευόμενος πέλανος· λέγεται δὲ πέμματά τινα τοῖς Θεοῖς γινόμενα ἐκ τοῦ ἀφαιρεθέντος σίτου ἐκ τῆς ἅλω. Δαννυρίων δ' ἐν Γέλατί φησι

«— Πέλανον καλοῦμεν ἡμεῖς οἱ Θεοὶ»

«Ἃ καλεῖτε σεμνῶς ἄλφιθ' ὑμεῖς οἱ βροτοὶ»

»Δίδυμος δὲ κυρίως φησὶ τὸ ἐκ τῆς παιπάλης πέμμα, ἐξ ἧς ποιοῦνται πέμματα· ἢ καὶ ἀπὸ τοῦ πεπλατύνθαι, ἢ ὅτι καὶ λευκὰ ἐστίν. Ὅμηρος·

«ὅτε πέρ τε χιὼν ἐπάλυνεν ἀρούρας·» ἢ διὰ τὸ φαιὸν εἶναι, ὅ ἐστι λευκόν. Εὐριπίδης μέντοι ἐν τῷ Ὀρέστῃ ἰδίως φησίν.

«Ἐκ δ' ὄμορξον ἀθλίου στόματος ἀφρώδη πέλανον,» ὅπερ τὸν ἐπὶ τοῦ στόματος ἀφρὸν δηλοῖ.» — (Ἁρποκρ. Λεξικ. ῥητόρ. ἔκδ. Ν. Δούκα. σελ. 369.) — Τοσοῦτον λευκὰ καὶ καθαρὰ ψωμία ἐξαιρετικῶς κατασκευάζονται καὶ ἐν Μάνῃ διὰ πελαινὰ γάμων καὶ βαπτισίων, ὥστε αἱ γυναῖκες ἁμιλλῶνται τίς νὰ κάμῃ καλήτερα πελαινά· διὸ καὶ ἡ ἐπιτυχοῦσα ἐγκωμιάζεται, εἰ δὲ μὴ, καταισχύνεται.

Γ'. Γνωμικά.

Ταῦτα ᾄδονται ἐν εἴδει μυρολογίου εἰς τρόπον ὥστε παύοντος τοῦ ἑνὸς ἄρχεται ὁ ἕτερος καὶ ἀνταποκρίνεται εἰς τοὺς λόγους τοῦ πρώτου, ὡς ἐν τοῖς λεγομένοις *σκολιοῖς* τῶν ἀρχαίων.

Σ' τὸ βάτον 'ποῦ 'βουλήθηκες
Νὰ 'μπῆς νὰ 'ργοχερήσῃς,
Ἂν ῥίξῃς χέρι πιάνεται,
Κ2' ἀργόχερο δὲν κάνεις.

═

Ἀπάντησις εἰς τὰ ἀνωτέρω.

Καιρούργιο 'r' τὸ κασσάρι μου (1)
Καὶ τὸν ἐξεῤῥιζώνω
Ἔχω καὶ πυροβολικὰ
Καὶ τὸν ἐκατακαίω.

═

Ἕτερον.

Εἶδες τζοπάνη νὰ γενῇ
Ποτέ σου τιμον2άρης;
Γ2ὰ τ2ἔχει τράγινη ῥασιὰ (2)
Καὶ δερματέν2α σκούφια (3)

═

Δύ' ἄρχοντες ἐσμίξασι
Ἔνα πτωχὸν νὰ φᾶσι (1)
Μὰ 'κεῖνος τὸ 'δοκήθηκε (2)
Καὶ θὲ νὰ τοὺς ἐφύγη.

═

Ἡ πέτρα 'ποῦ 'κυλ2ότανε (3)
Εὗρε τὸ μάστορή της.
Ἑβραῖος πύργον ἔκτιζε
Κατὰ τὴν κεφαλήν του.

═

Εἰς ὅ,τι κλαρὶ κ2' ἂν κρεμασθοῦ (4)
Ἡ τύχη δὲν μ' ἀφίνει
Γ2ατὶ ἀπόσκ2ασε (5) παδᾶ (6),
Κ2' ἀγέρας (7) μοῦ τὸ κόβει.

═

Ἐκεῖνος ὅπ' εὐχαριστεῖ
Εἶναι καὶ νὰ πικραίνῃ.

═

Ἄδικα πῶκαμ' ὁ κριτὴς,
Τὴ φτώχ2α δεκατίζει,
Πέρνει τὸ δέκατο διπλό,
Καὶ ξεταγὴ δὲν κάνει.

═

Καὶ 'γὼ θὲ νὰ φανερωθοῦ,
Εἰς ταύτην τὴν λουγκάνα.
Θ' ἀποπ2ασθῶ ἀπ' τὸ παιδὶ,
Καὶ δὲν τὸ πάρει βάρος.

═

Σ τὸν τοῖχο 'ποῦ 'βουλήθηκες
Γ2ὰ νὰ τὸν ἐχαλάσῃς
Μπορ2ὰ ἔχει σ' τὴ μέση του
Καὶ χαραμπὸ (8) καὶ πέφτεις.

═

Ἔπεσε σπόρος ἀγαθὸς
Σ' τὸν ἀγκαθώδη τόπο,
Καὶ θὲ νὰ 'βγοῦσ' ἢ ἄγκαθες
Καὶ θὲνὰ τὸν ἐπνίξουν.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΕΤΡΙΔΗΣ.

(1) Βατοκόπι ἐν Ἠπείρῳ λεγόμενον, δι' οὗ κόπτουσι τὰς βάτους.

(2) Ἐπανωφόρι, ὡς τὸ ῥάσον.

(3) Τὸ ἀλλαχοῦ φέσι λεγόμενον.

(1) Ἀντὶ νὰ φάγωσι.

(2) Ἐστοχάσθη ἐν Ἠπείρῳ, ἐνόησε.

(3) Ἐκυλίετο.

(4) Ἀντὶ κρεμασθῶ.

(5) Τὸ ἀλλαχοῦ ἴσκιωσε ἤτοι ἐγένετο σκιὰ, ἐξ οὗ καὶ οὐσιαστ. ἐν Μάνῃ ἀποσκιάδα, σημαῖνον τὸ ἐν σκιᾷ μέρος τοῦ τόπου.

(6) Ἐδῶ· τὸ παδὰ σύνθετόν ἐστιν ἔκ τε τοῦ μορίου πα, ὅπερ ἐκ τοῦ Ἰωνικοῦ πη, καὶ ἐκ τοῦ Δωρικοῦ δὰ ἐκ τοῦ δή.

(7) Ἀέρας καὶ μετὰ τοῦ διγάμματος ἀγέρας.

(8) Κρημνός.

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ.

«... ἐγὼν ἐρέω, ὡς μοι δοκεῖ εἶναι ἄριστα.»

— Ἀπατᾶσαι, φίλε μου, μεγάλην ἀπάτην ἀπατᾶσαι· σοὶ λέγω ἐγὼ ὅτι ὁ σύνδεσμος *θὰ* ἀπαιτεῖ τὴν ὑποτακτικήν.

— Ἔστω! τὸ παραδέχομαι, ἀλλ' ἐπίτρεψόν μοι νὰ μὴ τὸν ὑποτάσσω· τὸν λόγον μου ἔχω.

— Καὶ τίνα λόγον; εἰπέ τον πρὸς φώτισίν μου· διατί δὲν τὸν ὑποτάσσεις;

— Διότι οὕτω μ' ἐδίδαξεν ὁ διδάσκαλός μου.

— Καὶ ἐπὶ τίνων βάσεων ἐστήριζε τὸ λέγειν του ὁ διδάσκαλός σου;

— Ὁ σύνδεσμος θὰ, ἔλεγεν, ἀκολουθουμένου ῥήματος, εἶναι *ἀνάλυσις ἀπαρεμφάτου*.

— *Ἀνάλυσις ἀπαρεμφάτου!* καὶ τί σημαίνει αὕτη ἡ ἔκφρασις; ἡ τοιαύτη ἐξήγησις χρήζει καὶ ἑτέρας, σαφεστέρας, εἰ δυνατὸν, ἐξηγήσεως, Οἰδίπους δὲν εἶμαι, ὥστε νὰ λύσω τοιοῦτο αἴνιγμα· ἐξηγήθητε, παρακαλῶ... je donne ma langue au chat.

— Περισσότερον νὰ σοὶ εἴπω δὲν δύναμαι, ἢ ὅτι εἶναι ἀνάλυσις ἀπαρεμφάτου.

Τοιαύτη εἶναι, Κύριε Συντάκτα, ἡ μεταξὺ ἐμοῦ καί τινος φίλου μου, πρό τινων ἡμερῶν λαβοῦσα χώραν φιλονεικία. Ἀμφότεροι ἐπιμόνως ἐπεστηρίζομεν τὴν γνώμην μας, καὶ τέλος, σκεφθέντες ὅτι δὲν ἠθέλομεν πεισθῆ «οὐδ' ἂν εἰ δέῃ ἤματα στοιχηγοροίημεν,» καὶ ἐνθυμούμενοι τὸ κοινὸν «qui n'entend qu'une cloche n'entend qu'un son,» ἀπεφασίσαμεν, ἐκ συμφώνου, ν' ἀνατεθῶμεν εἰς τὴν κρίσιν ἁρμοδίου καὶ εἰδήμονός τινος κριτοῦ, δυναμένου, δι' ἀμερολήπτου καὶ σαφοῦς ἀποφάσεως, νὰ λύσῃ τὴν μεταξὺ ἡμῶν ἐγερθεῖσαν γραμματικὴν ἔριδα.

Πρὸς τοῦτον λοιπὸν τὸν σκοπὸν λαμβάνω τὴν τόλμην, Κύριε Συντάκτα, ν' ἀπευθυνθῶ πρὸς ὑμᾶς, παρακαλῶν σας νὰ μοὶ ἐκφράσητε τὴν γνώμην σας, καὶ, διὰ τῆς ἐν τῇ πανδήμῳ *Πανδώρᾳ* δημοσιεύσεως τῆς παρούσης διατριβῆς παρακαλέσητε συνάμα, εἰς τὴν διασάφισιν καὶ λύσιν τοῦ ταπεινοῦ οὐχ ἧσσον ὅμως σπουδαίου ζητήματος τούτου, πάντας τοὺς εἰς τὴν πρόοδον τῆς νῦν ὁμιλουμένης καὶ καθ' ἑκάστην ἀναπτυσσομένης ἑλληνικῆς γλώσσης ἐνδιαφερομένους.

Τὸ κατ' ἐμὲ, Κύριε Συντάκτα καὶ φιλόμουσοι ἀναγνῶσται τῆς *Πανδώρας*, ἰδοὺ ἐπὶ τίνων βάσεων βασίζω τὸ φρόνημά μου, καὶ τίνος ἕνεκεν κρίνω καὶ σκέπτομαι ὅτι ὁ σύνδεσμος *θὰ* ὑποτάσσεται, ἀκολουθούμενος ῥήματος, πρὸς ἔκφρασιν μέλλοντος.

Καὶ, ἐν πρώτοις, τί λέγεται Μέλλων, καὶ τίνι τρόπῳ ἐκφράζεται ἐν ἁπάσαις γενικῶς ταῖς γλώσσαις, καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, μερικῶς;

Μέλλων λέγεται, γραμματικῶς ὁμιλεῖν, τὸ ἰδιαίτερον σχῆμα τὸ ὁποῖον ἐνδύεται τὸ ῥῆμα, πρὸς δήλωσιν πράξεώς τινος, ἥτις γενήσεται, ἔσεται.

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ῥωμαίοις τε καὶ Ἕλλησιν ὁ χρόνος οὗτος ἐξεφράζετο διὰ μιᾶς λέξεως, οἷον· amabo, φιλήσω, (καίπερ αὕτη ἡ φαινομένη μία μόνη λέξις εἶναι, ἀναμφιβόλως ἡ συγχώνευσις τοῦ ῥήματος μετά τινος ἄλλου βοηθητικοῦ ῥήματος (bhû-as).

Θεωροῦντες τώρα τὸν μέλλοντα ἐν ταῖς μεταγενεστέραις γλώσσαις, βλέπομεν, ὅτι ἐν ὅλαις σχεδὸν σχηματίζεται διὰ τῆς συμμίξεως τῆς ἀπαρεμφάτου καί τινος βοηθητικοῦ ῥήματος, οἷον·

— Ἐν τῇ γαλλικῇ γλώσσῃ·

Μέλλων· J'aimer *ai*. Τουτέστι j'*ai* à aimer, καὶ, μετατεθειμένου τοῦ ῥήμ. avoir, j'aimer ai.

— Ἐν τῇ Ἰταλικῇ·

Io faro (τουτέστι Io fare ho.)

— Ἐν τῇ Ἱσπανικῇ·

Io hare (τοῦτο πράζω) ἀντὶ τοῦ πάλαι hacer Io he (τοῦτο πράξειν ἔχω.)

Ἐν τισιν ἄλλαις γλώσσαις γίνεται ὁ μέλλων βοηθείᾳ τινὸς ῥήματος, ἐπέχοντος ἰδέαν μέλλοντος (θελήσεως, τάσεως, σκοποῦ).

οἷον, ἐν τῇ Γερμανικῇ, διὰ τοῦ werden (τείνω εἰς...)

Ἐν τῇ Ἀγγλικῇ διὰ τοῦ shall (ὀφείλειν) καὶ τοῦ will (θέλειν).

Ὡς καὶ ἡ Σινικὴ γλῶσσα, πληροφοροῦμαι, ἀνάλογον ἔχει σχηματισμὸν τοῦ μέλλοντος, μεταχειριζομένη, ὡς βοηθητικὸν ῥῆμα, τὸ yao (θέλειν) λέγουσα, οἷον

ngo yao kiu (θὰ ὑπάγω, θέλω ὑπάγειν.)

Ταῦτα προθέντες, ἃς ἔλθωμεν εἰς τὴν νῦν ὁμιλουμένην ἑλληνικὴν γλῶσσαν· κατὰ πόσους καὶ τίνας τρόπους σχηματίζεται ὁ μέλλων της; — Κατὰ δύω.

Α'. Διὰ τοῦ βοηθητικοῦ ῥήματος *Θέλω*, συνωδευμένου τῆς ἀπαρεμφάτου· οἷον.

Θέλω γράψει(ν).

Σημ. Α'. Εἰς τὸν πρῶτον τοῦτον σχηματισμὸν τοῦ μέλλοντος, συγκαταλέγεται καὶ ὁ διὰ διαφόρων βοηθητικῶν ῥημάτων (οἷον σκοπεύω, σκέπτομαι, προτίθεμαι, μέλλω, κτλ. μετὰ τοῦ συνδέσμου *νὰ*, καὶ τῆς ὑποτακτικῆς π. χ. «μέλλω νὰ γράψω»).

Σημ. Β'. Ἀνάλογον τρόπον μετεχειρίζοντο καὶ οἱ προπάτορές μας, λέγοντες «Θήσειν (γὰρ) ἔτ' ἔμελλον ἐπ' ἄλγεά τε πτοναχάς τε Τρωσί τε καὶ Δαναοῖσι....»

καί·

... «ἅ ῥ' οὐ τελέεσθαι ἔμελλον.»

Β'. Διὰ τοῦ συνδέσμου *Θὰ*, μετὰ τῆς ὑποτακτικῆς, οἷον

«*Θὰ γράψῃ*» *καὶ* ὄχι θὰ γράψει.

Ἂς ἐξετάσωμεν τώρα τοῦτον τὸν σύνδεσμον· τί εἶναι τὸ *Θά*; τίς ἡ παραγωγή του;

Τὸ Θὰ, σύνδεσμος πλασθεὶς παρὰ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων, εἶναι, καλῶς ἐξεταζόμενον, ἡ συγχώνευσις *δύο* λέξεων.

Κατὰ τὸ ταπεινὸν ἐμοῦ φρόνημα, ἐμπεριέχει ἐν αὐτῷ, τὸ ῥῆμα *Θέλω* καὶ τὸν σύνδεσμον *νὰ*, ὥστε τὸ «Θὰ γράψῃ» εἶναι συγκοπὴ τοῦ «Θέλει νὰ γράψῃ.»

Πρὸς τὴν τοιαύτην ἀνατομὴν τοῦ μονοσυλλάβου *Θὰ* ἐπάγομαι, θεωρῶν, ὅτι καὶ παρά τινων ὁμογενῶν λέγεται πλευστάκις, ἀντὶ τοῦ Θὰ, τὸ *Θενὰ*, τὸ ὁποῖον, φανερώτατα, ἐνέχει τὸ ῥῆμα Θέλειν καὶ τὸν σύνδεσμον *νὰ*.

Τούτου παραδεκτοῦ γενομένου, καὶ λαβόντες ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ *νὰ* δὲν εἶναι ἕτερον ἢ ὁ ἀρχαῖος σύνδεσμος ἵνα, ὅστις ὑποτάσσεται, ὀφείλομεν ν' ἀναγνωρίσωμεν ὅτι τὸ *Θὰ*, ἐμπεριέχον τὸν ὑποτακτικὸν σύνδεσμον *νὰ*, ἀπαιτεῖ, φυσικῷ τῷ λόγῳ, τὴν ὑποτακτικὴν, καὶ ὅτι γραπτέον, «Θὰ ὁμιλήσῃ,» καὶ οὐ «Θὰ ὁμιλήσει» οἷον παρὰ πολλῶν γράφεται.

Οἱ κατὰ τὸν δεύτερον τοῦτον τρόπον (θὰ ὁμιλήσει) γράφοντες, διϊσχυρίζονται δῆθεν, ὅτι τὸ ῥῆμα τίθεται εἰς τὸν Μέλλοντα τῆς ὁριστικῆς· ἀπατῶνται! καὶ, δι' ἀσυνειδήτου, ὡς πρὸς τὸν ἀθεμέλιον καὶ ὅλως πλαστὸν κανόνα των, ἀσυνεπείας, αὐτοὶ αὐτοὺς προδίδουσι, λαλοῦντες κατὰ τοῦ φρονήματός των· διότι, ἐνόσῳ πρόκειται περὶ ῥήματος ὁμοφωνοῦντος εἰς τὸν Μέλλοντα τῆς ὁριστικῆς καὶ τὸν ἀόριστον τῆς ὑποτακτικῆς (οἷον τύπτειν, κράζειν, φιλεῖν, νικᾷν, δηλοῦν), τὰ ὁποῖα, εἰς τὰ τρία ἑνικὰ πρόσωπα καὶ εἰς τὸ ἀ πληθυντικὸν πρόσωπον εἴς τε τὸν μέλλοντα τῆς ὁριστικῆς καὶ τὸν ἀόριστον τῆς ὑποτακτικῆς ὁμοφωνοῦσιν· ἤτοι

Μέλλων ὁριστικῆς	Ἀόριστος ὑποτακτικῆς
Τύψω	Τύψω
κράξεις	κράξῃς,
φιλήσει	φιλήσῃ,
νικήσεις	νικήσῃς,
δηλώσομεν	δηλώσωμεν,

ἐνόσῳ, λέγω, πρόκειται περὶ τοιούτων ῥημάτων, τὸ σφάλμα των ἐννοεῖται, καὶ τρόπον τινὰ, δικαιολογεῖται.

Ἀλλ' ὅταν ἐλλείπῃ αὕτη ἡ οὕτως εἰπεῖν ἀθωοτικὴ τῆς ὁμοφωνίας περίστασις καὶ πρόκειται, π.χ. περὶ ἄλλων ῥημάτων, ὡς ὁρῶ, λέγω, στέλλω, κλ. τῶν ὁποίων δὲν ὁμοφωνοῦσιν ὁ Μέλλων ὁριστικῆς καὶ ὁ ἀόριστος ὑποτακτικῆς, τότε πανδήλως φαίνεται τὸ λάθος των καὶ ἀφανίζεται ὁ πλαστὸς περὶ τοῦ Μέλλοντος ὁριστικῆς κανὼν αὐτῶν, τὸν ὁποῖον οἱ ἴδιοι καταργοῦσι, μεταχειριζόμενοι, ἀσυνειδήτως πως, τὸ σχῆμα τὸ ὁποῖον ἀποδέχονται καὶ ἀποποιοῦνται.

Διότι π. χ. θέλοντες νὰ μεταφράσωσιν εἰς τὴν νῦν κοινὴν γλῶσσάν μας τὰς ἀκολούθους φράσεις·

«Ὄψει με περὶ Φιλίππους—Ὄψομαι.»

καὶ «...Φεῦ! Τί λέξω; ποῖ λόγων ἔλθω;»

θέλουσιν ἄρά γε μεταχειριζόμενοι μετὰ τὸ Θὰ, τὸν Μέλλοντα τῆς ὁριστικῆς (ὡς προφασίζονται) εἰπεῖν·

«Θὰ μὲ ὄψει, κλ. Ναὶ, θὰ σὲ *ὄψομαι*

«Τί θὰ λέγω, εἰς ποίους θὰ *ἐλεύσομαι*» οὐχὶ βεβαίως ἀλλὰ λέγουσι μηχανικῷ τῷ τρόπῳ,

«Θὰ μὲ *ἴδῃς* — θὰ σὲ *ἴδω*

«Θὰ *εἴπω* — θὰ *ἔλθω*»

Τίνος δὲ ἐγκλίσεως εἶναι οὗτοι οἱ χρόνοι; Τῆς *ὑποτακτικῆς* — καὶ τί ἐξακτέον ἐκ τούτου; ὅτι ὁ σύνδεσμος *θὰ ὑποτάσσεται*. Εἶναι φανερὸν ναὶ ἢ ὄχι;

ΔΙΑΦΟΡΑ.

ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΑ. Τὸ ἑξῆς περίεργον ἀναγινώσκομεν ἐν τῷ *Κόσμῳ*. Εἰς μέγαν κλωβὸν περιέχοντα διαφόρων εἰδῶν πτηνὰ ἔβαλεν ὁ κύριος αὐτοῦ φωλεὰν ἀηδόνων, πρὸς τούτοις δὲ καὶ τὴν ἐκ μυρμήγκων, μικρῶν σκωλήκων καὶ ἀλεύρου ζυμωμένην τροφὴν, τὴν ὁποίαν ὑπεραγαποῦσιν αἱ ἀηδόνες. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ δὲν ὑπέφερον τὴν αἰχμαλωσίαν ἀπέθανον μετ' ὀλίγας ἡμέρας· μετ' αὐτοὺς δὲ καὶ τὰ μικρὰ πλὴν ἑνός.

Αὐτὸ ὅμως τὸ ταλαίπωρον ἐπείνα καὶ ἤνοιγε τὸ ῥάμφος ζητοῦν τροφήν. Ἐν θηλυκὸν κανάριον τὸ ἐλυπήθη, καὶ ἂν καὶ ἀηδίαζε τὰ σκωλήκια, δι' ὧν μόνων ἐδύνατο νὰ τραφῇ τὸ μικρὸν, ἀπεφάσισε νὰ παραλάβῃ ἐξ αὐτῶν καὶ νὰ τὸ θρέψῃ ἀλλὰ μετὰ πολὺν δισταγμόν· διὸ πολλάκις ἐπλησίασεν εἰς τὸ ἀγγεῖον τὸ ὁποῖον περιεῖχε τὴν τροφὴν καὶ πάλιν ἀπεμακρύνθη. Ἐπὶ τέλους ἡ εὐσπλαγχνία ἐξενίκησε· τὸ κανάριον ἥρπασε διὰ τοῦ ῥάμφους ἐκ τῆς ζύμης, ἔχωσεν αὐτὴν εἰς τὸν λάρυγγα τῆς μικρᾶς ἀηδόνος καὶ μετὰ ταῦτα ὑπῆγε νὰ πλύνῃ τὴν κεφαλήν του.

Τρὶς ἔδωκεν ἐκ τῆς τροφῆς αὐτῆς εἰς τὸ πτηνὸν, ἑκάστοτε ἔπλυνε τὴν κεφαλήν. Ἐπανέλαβε δὲ μετὰ πολλὴν ὥραν τὴν πρᾶξιν αὐτὴν, διότι ἠσθάνετο ἀποστροφήν. Τὸ μικρὸν ἀηδόνιον τραφὲν οὕτω πως καὶ ἡλικιωθὲν ὑπερηγάπα τὴν τροφόν του· τὸ ἀρσενικὸν ὅμως κανάριον, τὸ ὁποῖον ἡσύχαζεν ἐνόσῳ τὸ μικρὸν εἶχεν ἀνάγκην νὰ φερθῇ εἰς αὐτὸ ἡ τροφὴ, ἤρ-

χισε νὰ τὸ κτυπᾷ μὲ τὰ πτερά τόυ ὅταν εἶδεν ὅτι ἠμπορεῖ νὰ ζητήσῃ τοιαύτην καὶ μόνον του

Τότε ἠναγκάσθησαν νὰ μεταφέρωσι τὸ ἀηδόνιον εἰς ἄλλον κλωβὸν ὅπως σώσωσι τὴν ζωήν του.

Η ΕΥΜΟΡΦΗ ΒΟΣΚΟΠΟΥΛΑ. Τὴν *Εὔμορφην Βοσκοπούλαν* τὴν φιλοπονηθεῖσαν μικρὸν μετὰ τὸ πρῶτον τέταρτον τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος τίς δὲν γνωρίζει; Οἱ ξένοι φιλόλογοι ἀνύμνησαν, αὐτὴν καὶ τὰ ἐν Βενετίᾳ ἑλληνικὰ πιεστήρια πολλάκις ἀπὸ τοῦ 1627 ἐξέδοντο αὐτὴν εἰς φῶς.

Ταύτης ἔκδοσις ἐγένετο πρὸ μικροῦ καὶ ἐν Παρισίοις ὑπὸ τοῦ Κ. Αἰμιλίου Λεγράνδου, ἀνήκοντος εἴς τινα Σύλλογον (οὐχὶ τὸν χάριν τῆς διαδόσεως τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἱδρυθέντα), σκοπὸν ἔχοντα νὰ ἀνεύρῃ καὶ δημοσιεύσῃ πολλὰ μνημεῖα τῆς μεσαιωνικῆς ἐποχῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν πρὸ τοῦ ἀγῶνος χρόνων· ἤρξατο δὲ ἀπὸ τῆς Βοσκοπούλας γεύματος χάριν, ὡς θὰ ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι.

Ἐννοεῖται πόσων ἐπαίνων ἄξια εἶναι τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου τούτου, τῶν ὁποίων τὴν προθυμίαν ἀνάγκη νὰ συντρέξωμεν καὶ ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες παντοιοτρόπως.

ΑΓΓΛΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ. Κατὰ τὸ 1868 διενεμήθησαν 808,118,000 ἐπιστολαὶ ἐν τῷ Βασιλείῳ τῆς Μεγάλης Βρετανίας. Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου παρατηροῦμεν ὅτι ὑπάρχει αὔξησις κατὰ 4.29 τοῖς ἑκατὸν ἀπὸ τὸ 1867. Ἕκαστος κάτοικος τοῦ Βασιλείου ἔλαβε κατὰ μέσον ὅρον 26 ἐπιστολάς, ἤτοι 30 διὰ τὴν Ἀγγλίαν, 24 διὰ τὴν Σκωτίαν καὶ 10 διὰ τὴν Ἰρλανδίαν, εἰς ἑκάστην δὲ οἰκίαν ἀναλογοῦσιν 149 ἐπιστολαί.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν βιβλίων, ἐφημερίδων καὶ δειγμάτων τῶν διανεμηθέντων διὰ τοῦ Ταχυδρομείου καθ' ὅλον τὸ Βασίλειον ἀναβαίνει διὰ τὸ 1868 εἰς 105,845,000 ἤτοι 3.49 τοῖς ἑκ. περιπλέον τοῦ παρελθόντος ἔτους.

Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1868 ὑπῆρχον 965,154 καταθέται χρημάτων εἰς τὰς ἐπὶ τοῦτο Τραπέζας τοῦ Ταχυδρομείου, (Serings Banks) δηλ. 12.8 τοῖς ἑκ. πλέον τοῦ 1867, κατ' ἀναλογίαν 13 3 τοῖς ἑκ. διὰ τὴν Ἀγγλίαν, 3.6 τοῖς ἑκ. διὰ τὴν Σκωτίαν καὶ 8.7 τοῖς ἑκ. διὰ τὴν Ἰρλανδίαν. — Ἐκ τοῦ ὑπολοίπου λιρ. στερλ. 11,666,655, εἰς πίστιν τῶν καταθετῶν παρατηροῦμεν αὔξησιν 19.6 τοῖς ἑκ. ἤτοι 19.2 τοῖς ἑκ. διὰ τὴν Ἀγγλίαν, 19 2 διὰ τὴν Σκωτίαν καὶ 33 διὰ τὴν Ἰρλανδίαν.

Ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν καταθετῶν εἰς τὰς Τραπέζας τοῦ Ταχυδρομείου συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν παλαιῶν (old sarings banks) ἀναβαίνει εἰς 2,336,654, ἤτοι εἷς εἰς 13, δεικνύει αὔξησιν 97, 307.

Κατὰ τὸ 1868 ἐδόθησαν εἰς τὸ ταχυδρομεῖον 13,833 ἐπιστολαὶ ἄνευ διευθύνσεως, ἐκ τούτων δὲ 281 εὑρέθησαν περιέχουσαι χρήματα ἀξίας 6,375 λιρ. στερλ.

ΕΚΤΑΣΙΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1868 ἐφ' ὅλης τῆς ὑφηλίου ἠριθμοῦντο 109,177 μίλια σιδηροδρόμων. Ἐκ τούτων

56,660 μίλια ἀνήκουσιν εἰς τὴν Εὐρώπην
4,474 εἰς Ἀσίαν
583 » Ἀφρικὴν
789 » Αὐστραλίαν
1,424 » Νότ. Ἀμερικήν. Εἰς τὰς Ἡνωμένας Ἐπικρατείας ὑπάρχουσι 42,255 μίλια, ὧν ἕπεται ἡ Ἀγγλία ἀριθμοῦσα 14,247 ἢ πλέον τοῦ ἑνὸς τρίτου τῆς Ἀμερικῆς, μετὰ ταῦτα παρουσιάζεται ἡ Γαλλία μὲ 9,934, μίλια τῆς Πρωσσίας ἀκολουθούσης μὲ 5,926 μίλια. Φ. Α. Μ.

ΤΙΜαΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΜΑΤΩΝ. Κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Πλινίου πρὸς ἀγορὰν καλῆς τινος εἰκόνος μόλις ἤρκουν οἱ θησαυροὶ ὁλοκλήρου πόλεως. Καὶ τῳόντι, ὁ Μάρκος Ἀγρίππας ἐπλήρωσε 12,000 σεστερτσίων διὰ δύο ἀγάλματα. Ὁ Νικίας ἠρνήθη νὰ πωλήσῃ πρὸς τὸν βασιλέα Ἄτταλον ἀντὶ 80 ταλάντων μίαν αὐτοῦ εἰκόνα. Τὸ ὑπὸ Λουκούλου πρὸς Ἀρχεσίλαον κληροδοτηθὲν ἄγαλμα ἐξετιμήθη ἀντὶ 80,000 σεστερτσίων. Ἐν τῶν τοῦ Πολυκλήτων, δηλονότι ὁ ἐστεμμένος νεανίας, ἐπωλήθη ἀντὶ 100 ταλάντων. Διὰ τὸ τῆς Ἀφροδίτης ἄγαλμα τὸ ὑπὸ Πραξιτέλους ποιηθὲν, Νικομήδης ὁ τῆς Βιθυνίας βασιλεὺς προέτεινε τοῖς Κνιδίοις ἵνα τοῖς δωρήσῃ πάντα τὰ χρέη αὐτῶν, καὶ δὲν συγκατετέθησαν. Μνάσων ὁ τύραννος ἠγόρασε μίαν ἐκ τῶν τοῦ καλλιτέχνου Ἀριστείδου εἰκόνων ἀντὶ 1000 μνῶν. Πρὸς δὲ τὸν καλλιτέχνην Ἀσκληπιόδωρον προσέφερε 3,600 μνᾶς διὰ τὴν εἰκόνα τὴν ἀπεικονίζουσαν τοὺς 12 τῶν μεγίστων θεῶν· καὶ πρὸς τὸν Θεομνήστην 300 μνᾶς διὰ τὴν εἰκόνα ἑκάστου τῶν παρ' αὐτοῦ γραφέντων ἡρώων. Ὁ Λούκουλλος ἐπλήρωσε 2 τάλαντα δι' ἓν ἀντίπυπον μιᾶς τινος τῶν καλῶν εἰκόνων. Ὁ δὲ Ὀρτήνσιος ὁ ῥήτωρ ἠγόρασεν ἀντὶ 144,000 σεστερτσίων εἰκόνα τινὰ παριστῶσαν τοὺς Ἀργοναύτας. Ἰούλιος ὁ Καῖσαρ ἠγόρασεν ἀντὶ 80 ταλάντων δύο εἰκόνας ἐκ τῶν τοῦ καλλιτέχνου Τιμομάχου, ὁ δὲ Τιβέριος ἠγόρασεν ἀντὶ 60,000 σεστερτσίων μίαν εἰκόνα ἐκ τῆς γραφίδος τοῦ Παῤῥασίου· καὶ ὁ Ἄτταλος ἑτέραν τοῦ ζωγράφου Ἀριστείδου ἀντὶ 100 ταλάντων.

ΙΩ. ΔΕ-ΚΙΓΑΛΛΑΣ.